

The genus *Taraxacum* (Asteraceae) in the flora of Ukraine: a revised checklist with special reference to microspecies diversity in the Right-Bank Forest-Steppe

Oleksandr I. SHYNDER | Yuliia M. NEHRASH

Affiliation

M.M. Gryshko National Botanical Garden, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Correspondence

Oleksandr Shynder
shinderoleksandr@gmail.com

Funding information

not support

Co-ordinating Editor

Ivan Moysiienko

Data

Received: 3 March 2026
Revised: 21 March 2026
Accepted: 23 March 2026
Published: 31 March 2026

e-ISSN 2308-9628

<https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2026-22-1-4>

ABSTRACT

Question: What is the current taxonomic composition of the genus *Taraxacum* in the flora of Ukraine, and how is its microspecies diversity manifested in the Right-Bank Forest-Steppe?

Location: Right-Bank Forest-Steppe, with a case study in the south-western part of Kyiv, Ukraine.

Methods: The study combined a critical revision of published sources and selected herbarium specimens with targeted, population-based field surveys conducted in April–May 2020 in urban habitats of south-western Kyiv. These data were supplemented by additional irregular observations across the Right-Bank Forest-Steppe. Within local sampling plots (1 m²), 5–7 individuals per population were examined during flowering. Identification was based on comparative morphological assessment.

Nomenclature: *Taraxacum* – POWO 2026, WFO 2026.

Results: The review confirms that *Taraxacum* in Ukraine remains a taxonomically difficult and inconsistently interpreted genus at the micro-species level. A critical checklist compiled from the literature and the author's data includes 111 native species and one nothospecies belonging to 17 sections; several additional taxa require confirmation or further study, while *T. obliquum* and *T. officinale* s. str. are excluded from the Ukrainian flora on chorological and taxonomic grounds. In the southern part of Kyiv, seven microspecies from the sections *Borea*, *Erythrosperma*, and *Taraxacum* were documented; in the traditional broad concept, they correspond to two aggregate species (*T. officinale* aggr. and *T. erythrospermum* aggr.). The study revealed pronounced spatial-ecological differentiation: red-fruited xerophytic taxa of section *Erythrosperma* were confined to dry slopes and sandy substrates of the Kyiv Hills, whereas the representatives of sections *Borea* and *Taraxacum* were more evenly distributed across mesic and disturbed urban habitats. Comparison of Eastern and Central European taxonomic concepts demonstrated that records previously reported as *T. proximum* sensu Tzvelev from the lowland part of Ukraine correspond to *T. erythrospermum* s. str. and *T. parnassicum*, and that the presence of *T. proximum* in Ukraine requires confirmation. Based on supplementary observations, at least 14 species from seven sections are currently documented for the Right-Bank Forest-Steppe, but the regional inventory remains incomplete.

Conclusions: The genus *Taraxacum* in the flora of Ukraine remains taxonomically complex and insufficiently inventoried at the microspecies level. In south-western Kyiv, seven species from three sections were recorded, showing clear spatial and ecological differentiation. Modern concepts of sect. *Erythrosperma* refined its composition in the Right-Bank Forest-Steppe.

KEYWORDS

biodiversity, native plants, flora, new localities, Middle Dnipro region

CITATION

Shynder, O.I., Nehrash, Yu.M. (2026). The genus *Taraxacum* (Asteraceae) in the flora of Ukraine: a revised checklist with special reference to microspecies diversity in the Right-Bank Forest-Steppe. *Chornomorski Botanical Journal* 22 (1): 66–93. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2026-22-1-4>

ВСТУП

Рід *Taraxacum* (Asteraceae) є одним із найбільш таксономічно складних родів у флорі Європи, що зумовлено характерним для цих рослин апоміксисом і формуванням численних стабільних мікротипів. У межах роду описано тисячі мікротипів, з яких понад 2500 на сьогодні є прийнятими, хоча й досить часто мають локальне поширення (Richards & Sell 1976, Tzvelev 1989, Kirschner et al. 2015, POWO 2026). Зазвичай, все це різноманіття розподіляють між значно меншою кількістю видів-агрегатів, зокрема, у «Флорі Європи» (Richards & Sell 1976) було вказано 30 таких видів. Для флори Східної Європи навели 151 мікротип та 45 видів-агрегатів з коментарем, що загальна кількість видів роду тут може сягати понад 300 (Tzvelev 1989). Водночас для флори Польщі було зазначено 369 видів роду (Mirek et al. 2002), для флори Естонії – понад 165 (Rebassoo 1978, Kukk 1999). До останнього часу активно продовжують з'являтися повідомлення про опис нових видів (мікротипів) роду *Taraxacum* (наприклад, Trávníček et al. 2008, Øllgaard & Räsänen 2008, Björk 2021, Štěpánek et al. 2023, Räsänen et al. 2025), уточнення його внутрішньородової структури та еволюційних стратегій (Kirschner & Štěpánek 1998a, 2004, Štěpánek & Kirschner 2012, 2021, Dudáš et al. 2013, Kirschner et al. 2015, Štěpánek et al. 2023, Hassler et al. 2026), що свідчить про активну зацікавленість цим родом. У процесі вивчення роду *Taraxacum* було встановлено, що типовий зразок, пов'язаний із назвою *Leontodon taraxacum* L. (\equiv *Taraxacum officinale* F.H. Wigg.) у гербарії К. Ліннея, не може бути однозначно віднесений до жодного конкретного виду у вузькому розумінні (*s. str.*). Унаслідок цього його доцільно розглядати на рівні секції – *Taraxacum* sect. *Taraxacum* (Kirschner & Štěpánek 2011).

В українській таксономічній літературі види роду *Taraxacum* довгий час розглядалися в широкому розумінні без виділення мікротипів. Так, І. Шмальгаузен (Shmalhauzen 1897) навів 5 видів роду для флори України. В радянський час Б.К. Шишкін (Shishkin & Tzvelev 1964), а згодом М.І. Котов (Kotov 1965, Prokudin et al. 1987) вказали з території України 12 дикорослих видів. Довгий час у радянській систематиці панував скептицизм стосовно видової різноманітності роду *Taraxacum*. Так, В.Л. Комаров (1940) писав, що апогамні «види» роду (саме – в лапках) переважно не мають визначених ареалів і тому не здатні до систематизації в ряди – а це одна із основ, на якій ґрунтувалася тодішня ботанічна наука. С.В. Юзепчук іронізував, що скандинавські ботаніки описують сотні і тисячі видів кульбаб, але не визнають самостійним видом ландшафтоутворюючу породу *Picea obovata* Ledeb. (Yuzepchuk 1958).

Новий етап вивчення різноманіття роду *Taraxacum* флори України і Східної Європи загалом розпочав М.М. Цвелев. Він описав чотири нові види роду з території України (Tzvelev 1986, Shiyan et al. 2012), а в опрацюванні роду для європейської частини СРСР вказав для України 20 видів-агрегатів та 55 видів та мікротипів загалом (Tzvelev 1989). Серед них *T. officinale* s. lat. був представлений 21 мікротипом (зокрема, *T. officinale* s. str. для території України не наводився), а *T. erythrospermum* s. lat. – 8 мікротипами.

У регіональних флористичних дослідженнях мікротипи кульбаб також довгий час не фігурували. Так, В.І. Чопик зі співавторами (Chopyk 1998) для флори Середнього Придніпров'я навели шість видів роду з коментарем, що для Наддніпрянщини в роботі Tzvelev (1989) наведено 31 вид, однак їхнє поширення поки що не з'ясоване. У номенклатурному списку судинних рослин флори України С.Л. Мосякін та М.М. Федорончук (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) навели 60 дикорослих видів роду *Taraxacum*, з яких 22 становили види-агрегати. J. Kirschner і J. Štěpánek (1998b) описали з території Криму два нові види та один нотовид і провели ревізію зразків деяких видів роду (матеріали KW). Л.О. Тасенкевич (Tasenkévych 2006) навела для флори Східних Карпат (з включенням територій Польщі та Румунії) 24 види і мікротипи роду. А.В. Єна (Yena 2001, 2005, 2012) критично переглянув видовий склад роду *Taraxacum* у флорі Криму, навівши 33 види із 11 секцій. Для флори Середнього Придністров'я В.В. Новосад і Л.І. Крицька (2010) вказали наявність мікротипів *T. officinale* s. lat.: *T. alatum*, *T. mucronatum* і *T. pannonicum*. Під час інвентаризації флори Львівської області Н.М. Сичак та О.О. Кагало (Kagalo et al. 2004,

Sytschak & Kagalo 2010, Kagalo & Sytschak 2018) за участі М.М. Цвелева навели 15 нових для адміністративного регіону видів роду *Taraxacum*, серед яких і нові для флори України. Для флори Причорноморської низовини та Приазовської берегової зони (в межах України) були вказані по вісім видів роду (Moysiyyenko 2011, Kolomyichuk 2012), зокрема і описаний з території Криму *T. salsum*.

Суттєве доповнення до відомостей про таксономічний склад українських представників роду зробили J. Marciniuk, P. Marciniuk та M. Wolanin, які з території заходу України (переважно Львівська область) навели 31 новий для флори України вид (Nobis et al. 2020, Nobis et al. 2025). В останні роки з території Кримських гір було описано *T. jailae* (Štěpánek & Kirschner 2022b), а з Українських Карпат – *T. obesum* (Štěpánek et al. 2023), а також наведені кілька нових видів для флори Українських Карпат та вказані хорологічні доповнення для деяких видів (Dudáš et al. 2025, Štěpánek et al. 2023, Wolanin et al. 2023). Для ряду видів роду оцінено потенційне поширення в межах України (Wolanin et al. 2023). Крім того, вивчення деяких матеріалів по роду *Taraxacum* у флорі України залишається не завершеним. Прикладом є описаний із Харківської області *T. pineticola*, назву якого М.М. Цвелев (Tzvelev 1989) відніс до синонімів *T. proximum*, із зауваженням про нестачу якісного матеріалу. Проте J. Štěpánek і J. Kirschner (2022a) зазначили, що серійний типовий матеріал по цьому виду зібраний у пізній фенологічній фазі розвитку, що не дає змоги надійно інтерпретувати його таксономічну приналежність і потребує нових досліджень у межах *locus classicus*.

В цілому, до цього часу для флори України було наведено більше 100 видів роду *Taraxacum*, що ставить його у ряд найбагатших за кількістю видів родів, поряд із *Carex*, *Hieracium* і *Pilosella* (Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Зважаючи на висвітлений огляд, інвентаризація сучасного таксономічного складу роду *Taraxacum* у флорі України є актуальним завданням, як і уточнення регіональних хорологічних особливостей видів і мікровидів роду.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Полеві дослідження включали вивчення популяційної різноманітності видів роду *Taraxacum* у південно-західній частині м. Київ (в межах Правобережного Лісостепу) та вибіркові дослідження у інших районах Правобережного Лісостепу. Межі Правобережного Лісостепу прийняті відповідно до фізико-географічного районування України (Marynych et al. 2003). Вивчення популяційної різноманітності мікровидів роду *Taraxacum* у міських ландшафтах Києва (Голосіївський і Печерський райони) було проведене у квітні-травні 2020 року маршрутно-експедиційним, напівстаціонарним та стаціонарним методами.

Відбір рослин для визначення проводили в межах локальних ділянок (до 1 м²), з яких відбирали по 5–7 особин у період цвітіння. В разі відсутності зрілих плодів проводили повторні збори зразків на відповідних ділянках через 1–2 тижні після першого збору. При неможливості повторних зборів у певній популяції зібрані рослини без зрілих плодів після морфологічного вивчення закладали у контейнери на дорошування в Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка НАН України (далі – НБС).

Визначення рослин проводили на основі порівняльно-морфологічного аналізу, з використанням монографічного опрацювання роду для «Флори європейської частини СРСР» (Tzvelev 1989), із залученням додаткових джерел (Kotov 1965, Rebassoo 1978, Tacik 1980, Tzvelev 2000, Vašut 2003, Štěpánek & Kirschner 2022a, Dudáš et al. 2025). Випадки, коли морфологічні ознаки окремих особин випадали із загального ряду, але не було достатніх підстав для підтвердження певного мікровиду, не враховували. Окремі деталі вивчали за допомогою світлового мікроскопа МБС-9 при збільшенні у 8,4–28 разів. Всі зразки визначив О. Шиндер.

Номенклатура таксонів наведена за базою даних *Plants of the World Online* (POWO 2026), з додатковими уточненнями для окремих видів із інших джерел (Kirschner *et al.* 2007+, WFO 2026). Конспект роду *Taraxacum* флори України складено на основі критичного опрацювання літературних та інших доступних джерел, перегляді зразків у гербаріях KW, KWNA і деяких інших та матеріалів власних польових досліджень. Поділ роду на секції наведено за ресурсом *World Flora Online* (WFO 2026) з використанням додаткових джерел (Kirschner & Štěpánek 1998b, 2004, Vašut 2003, Kirschner *et al.* 2007+). Завдання дослідження не мали на меті повну критичну ревізію доступного гербарного матеріалу роду *Taraxacum*. Окремі вивчені зразки всіх виявлених таксонів передано у гербарії ВСК, KW, KWNA, UM (акроніми наведено за Index Herbariorum: <http://sweetgum.nybg.org/science/ih/>). У переліку досліджених популяцій обов'язково зазначена дата першого збору, а дати повторних зборів наведені вибірково. Ключ для визначення видів роду зроблено на основі роботи (Tzvelev 1989) з використанням інших публікацій. Використані скорочення: «діл.» – ділянка НБС, «ВДНГ» – Національний комплекс «Експоцентр України».

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Огляд джерел про склад роду *Taraxacum* у флорі Правобережного Лісостепу

У Правобережному Лісостепу за літературними відомостями наводилися 5 видів роду: *T. besarabicum*, *T. erythrospermum*, *T. klokovii*, *T. officinale* й *T. serotinum* (Rogovich 1869, Kleopov 1929, Kotov 1965, Bortniak 1978, Chopyk *et al.* 1998). З них *T. officinale* вказувався як широкорозповсюджений, *T. erythrospermum* і *T. serotinum* вказувалися для сухих лук, степів і лесових відслонень, переважно у південних районах, а рідкісні *T. besarabicum* і *T. klokovii*, наводилися переважно для засоленних лук.

Щодо *T. erythrospermum*, то цей вид описаний із Волині та Поділля (Besser 1822). З території Правобережного Лісостепу був відомий із низки локалітетів (Rogovich 1869, Makowiecki 1939, Kotov 1965, Novosad & Krytska 2010, Shynder 2012, Shynder & Shevchyk 2022, матеріали гербаріїв KW, KWNA, KWU), зокрема, був наведений і для м. Київ (Shmalhauzen 1886, Kotov 1965). Втім, його гербарні збори з території Києва були відсутні. Тому цей вид останнім часом вважався достовірно не відомим для природної флори міста (Grechyshkina 2010).

У сусідніх регіонах ще два види, *T. obliquum* і *T. pineticola*, були наведені для Лівобережного Лісостепу (Kotov 1965, Chopyk *et al.* 1998). З них перший вид був вказаний як такий, що ймовірно трапляється по всій Україні. Проте М.М. Цвелев (Tzvelev 1989) навів його виключно для Балтійського регіону, а вказівки з інших регіонів Східної Європи (і з України) відніс до *T. dissimile* s. lat. і *T. falcatum* s. lat. А.В. Єна (Yena 2012) виключив *T. obliquum* зі складу флори Криму як таксон, який втратив визначеність у флорі України. Щодо *T. pineticola*, то його видова самостійність потребує підтвердження, як було зазначено у роботі Štěpánek & Kirschner (2022a). У північній смузі степу було відомо п'ять видів роду: *T. besarabicum*, *T. erythrospermum*, *T. hypanicum*, *T. officinale*, *T. serotinum* (Tzvelev 1986, Krytska & Novosad 2005–2007, Novosad *et al.* 2013). Для флори Молдови до нашого часу наведено 9 видів і мікровидів роду, причому із зазначенням, що це не остаточна кількість (Geideman 1986, Pânzaru 2000, Ionița 2022, Dudáš *et al.* 2025).

За попередніми результатами флористичних досліджень ми підтвердили наявність у флорі Правобережного Лісостепу п'яти вказаних раніше видів роду *Taraxacum*, а також доповнили існуючі відомості. Так, на основі підходу східноєвропейських авторів (Rebassoo 1978, Tzvelev 1989), ми у співавторстві вперше навели для Житомирської області *T. proximum* та *T. serotinum* (Orlov *et al.* 2022, 2023); для м. Київ у складі спонтанної флори НБС – низку мікровидів *T. officinale* й *T. proximum* (Gritsenko & Shynder 2022, Shynder & Nehrash 2022, Shynder *et al.* 2022a), а для Київської області – *T. proximum*

(Shynder *et al.* 2021), і рослини, які морфологічно відповідають *T. hypanicum* (Shynder *et al.* 2022b). Також, навели *T. proximum* із Харківської області (Shynder & Negrash 2021).

Різноманітність роду *Taraxacum* на території Правобережного Лісостепу

На основі нерегулярних досліджень в інших районах Правобережного Лісостепу ми попередньо констатували порівняно невелике таксономічне різноманіття роду *Taraxacum*, зокрема, підтвердили наявність у складі флори згаданих вище видів: *T. besarabicum*, *T. erythrospermum*, *T. klokovii* й *T. serotinum* (APPENDIX 1). Крім того, в кількох локалітетах у Кіровоградській, Київській та Черкаській областях відзначили рослини, які морфологічно відповідають характеристикам описаного із Нижнього Побужжя *T. hypanicum* (Tzvelev 1986, 1989). Цей вид спочатку вважався вузьким (тилігульсько-південнобузько-інгульським) ендеміком (Novosad *et al.* 2013), але був виявлений і на території Молдови (Pânzaru 2000, Ionița 2022). Автор виду М.М. Цвелев (Tzvelev 1989) припустив, що *T. hypanicum* може походити від гібридизації *T. serotinum* із якимось видом із секції *Erythrosperma*. У зв'язку з цим не виключене його трапляння в зоні контакту між потенційними батьківськими видами за межами Північно-Західного Причорномор'я, що і підтверджують нові знахідки. Втім, ці рослини потребують подальшого вивчення.

У м. Черкаси на піщаному березі Дніпра ми виявили *T. persicum*. Цей мікровид секції *Erythrosperma* є одним із найбільш поширених і має ареал, що охоплює Центральну Європу, південь Східної Європи, Західний Сибір, Центральну та Західну Азію (Tzvelev 1989, Dudaš *et al.* 2025). Останнім часом його відносять до групи мікровидів, споріднених із *T. danubium* (Štěpánek & Kirschner 2022a). Також у Кіровоградській області ми підтвердили поширення *T. tenuilobum*, а в гербарії КВНА виявили збір цього виду із півдня Київської області (FIGURE 1, Appendix 1). Таким чином, у флорі Правобережного Лісостепу за наявними на сьогодні даними представлені 14 видів роду *Taraxacum*, що належать до семи секцій. Очевидно, це далеко не повний перелік видів роду. Тому подальші дослідження його регіональної таксономічної різноманітності слід продовжувати.

Різноманіття видів роду *Taraxacum* у південно-західній частині м. Київ

За результатами дослідження переважно в синантропних біотопах м. Київ було виявлено сім видів s. str. (мікровидів) зі складу трьох секцій роду *Taraxacum*, локалітети яких наведено в Додатку 2 (APPENDIX 2), а їх просторове розташування представлено на FIGURE 2.

Отже, ми встановили, що на території південно-західної частини м. Київ представлені принаймні сім мікровидів роду *Taraxacum* зі складу трьох секцій: *Borea* (FIGURE 3, 4, 5), *Erythrosperma* (FIGURE 6, 7, 8), і *Taraxacum*, що підтверджує тезу про значну таксономічну різноманітність роду на рівні мікровидів. У традиційному розумінні (Kotov 1965, Prokudin *et al.* 1987) зафіксовані мікровиди відносяться до двох видів-агрегатів: *T. erythrospermum* і *T. officinale sensu latissimo*. Виявлене різноманіття, звісно, не слід вважати репрезентативним щодо всієї урбанofлори Києва, оскільки дослідження охопило невелику територію міста і переважно штучні та синантропізовані біотопи. З іншого боку, на території дослідження ми не виявили надмірної різноманітності мікровидів роду, якої попередньо очікували. Окремі рослини в деяких вибірках за набором ознак відхилялися від решти, але для виокремлення їх у інший мікровид не було достатніх підстав. Припускаємо, що подальші дослідження в інших районах міста і його околицях дозволять виявити більшу кількість таксонів роду.

Цікавим виявився просторовий розподіл видів і мікровидів. Види секції *Erythrosperma* у межах нашої вибірки були зафіксовані в районі Київських пагорбів на Звіринці, зокрема, на території НБС та біля підніжжя Лисої гори. Види секцій *Borea* й *Taraxacum* виявилися рівномірно представленими по всій території дослідження. Ймовірно, це є наслідком різної екологічної приуроченості цих груп. Види секцій *Borea* й *Taraxacum* є типовими мезофітами, тож на території дослідження, як і в більшості районів України, формують широко розповсюджений комплекс.

РИСУНОК 1. Зразок *Taraxacum tenuilobum* із околиць с. Козин Обухівського району Київської області (на вставці – окреме фото сім'янок).

FIGURE 1. Specimen of *Taraxacum tenuilobum* from the vicinity of Kozyn village, Obukhiv district, Kyiv Region (inset: a separate photograph of the achenes).

РИСУНОК 2. Картосхема досліджених локалітетів видів роду *Taraxacum* у м. Київ: 1–3 – sect. *Borea* (1 – *T. mucronatum*, 2 – *T. ostenfeldii*, 3 – *T. penicilliforme*), 4–5 – sect. *Erythrosperma* (4 – *T. erythrospermum*, 5 – *T. parnassicum*), 6–7 – sect. *Taraxacum* (6 – *T. pectinatiforme*, 7 – *T. stenoglossum*).

FIGURE 2. Map of the studied localities of species of the genus *Taraxacum* in Kyiv City: 1–3 – sect. *Borea* (1 – *T. mucronatum*, 2 – *T. ostenfeldii*, 3 – *T. penicilliforme*), 4–5 – sect. *Erythrosperma* (4 – *T. erythrospermum*, 5 – *T. parnassicum*), 6–7 – sect. *Taraxacum* (6 – *T. pectinatiforme*, 7 – *T. stenoglossum*).

Натомість, секція *Erythrosperma* включає переважно ксеро-, мезоксеро- і ксеромезофітні види (принаймні у флорі України), які приурочені до сухих біотопів, котрі на дослідженій території природно репрезентовані ділянками корінного берега Дніпра та його піщаними терасами. Звісно, це не виключає можливості трапляння представників секції по всій території міста. Слід відзначити, що під час досліджень ми звернули увагу на фенологічні відмінності між видами секції *Erythrosperma* і двома іншими. Рослини перших починали цвісти і потім обнасіювалися в середньому на 4–7 діб раніше від зростаючих поруч представників двох інших секцій, а після масового розповсюдження насіння упродовж травня для них уже не було характерне формування нових суцвіть (це спостерігалось, але як виняток). В той же час, рослини видів секцій *Borea* й *Taraxacum* мають більш подовжений період цвітіння після масової фази і часто формують нові суцвіття упродовж літніх місяців.

В ході дослідження виникли труднощі з ідентифікацією видів секції *Erythrosperma* у зв'язку з різним морфолого-таксономічним трактуванням їх у східноєвропейських та центральноєвропейських джерелах. Н. Rebassoo в обробці роду для «Флори Естонії» (Rebassoo 1978) вказав для *T. proximum* колір сім'янок від червонувато-коричневого до темно-каштаново-коричневого, а також відзначив наявність червоного відтінку сім'янок у близьких видів – *T. scanicum* і *T. tenuilobum*. Згодом М.М. Цвелев (Tzvelev 1989, 2000) поєднав ці три таксони як мікровиди у складі *T. proximum* s. lat. і вказав, що мікровид *T. proximum* є одним із найбільш поширених видів секції *Erythrosperma* у Східній Європі.

РИСУНОК 3. Популяція *Taraxacum mucronatum* на узбіччі вул. Саперно-Слобідська, підніжжя Лисої гори, 50.40160° N, 30.54628° E.

FIGURE 3. Population of *Taraxacum mucronatum* on the roadside of Saperna-Slobidska Street, at the foot of Lysa Hora, 50.40160° N, 30.54628° E.

РИСУНОК 4. Популяція *Taraxacum ostenfeldii* на газоні поблизу ВДНГ, 50.38076° N, 30.47691° E.

FIGURE 4. Population of *Taraxacum ostenfeldii* on a lawn near the Exprocenter of Ukraine, 50.38076° N, 30.47691° E.

РИСУНОК 5. Популяція *Taraxacum penicilliforme* на території ВДНГ, 50.37699° N, 30.47442° E.

FIGURE 5. Population of *Taraxacum penicilliforme* on the territory of the Expocenter of Ukraine, 50.37699° N, 30.47442° E.

РИСУНОК 6. Популяція *Taraxacum erythrospermum* в НБС імені М.М. Гришка, ділянка «Пори року», 50.41581° N, 30.56028° E.

FIGURE 6. Population of *Taraxacum erythrospermum* in the M.M. Gryshko National Botanical Garden, "Seasons" section, 50.41581° N, 30.56028° E.

РИСУНОК 7. Популяція *Taraxacum erythrospermum* в НБС імені М.М. Гришка, насадження *Pinus sylvestris*, 50.41325° N, 30.56048° E.

FIGURE 7. Population of *Taraxacum erythrospermum* in the M.M. Gryshko National Botanical Garden, in a *Pinus sylvestris* plantation, 50.41325° N, 30.56048° E.

РИСУНОК 8. Популяція *Taraxacum parnassicum* в НБС імені М.М. Гришка, схил з піщаним субстратом, 50.41487° N, 30.56075° E.

FIGURE 8. Population of *Taraxacum parnassicum* in the M.M. Gryshko National Botanical Garden, on a slope with sandy substrate, 50.41487° N, 30.56075° E.

Всі ці три мікровиди автор навів для рівнинної частини України, а *T. scanicum* і *T. tenuilobum* – ще й для території Криму (Tzvelev 1989). Натомість, дослідники із Центральної Європи (Tacik 1980, Vašut 2003, Štěpánek & Kirschner 2022a, Dudáš et al. 2025) вказані види розглядали як таксони, поширені у Західній, Центральній та Північній Європі. R.J. Vašut (2003) висловив припущення, що південно-східна межа ареалу *T. proximum* проходить через Моравію (Чехія); М. Dudáš зі співавторами (Dudáš et al. 2025) вказали, що *T. scanicum* поширений у Західній та Північно-Західній Європі, а у Центральній Європі і більш східних регіонах заміщений вікарними мікровидами. Вказівки щодо поширення *T. scanicum* на території Молдови (Tzvelev 1989) були визнані ненадійними (Dudáš et al. 2025). Щодо морфологічних ознак, то автори із Центральної Європи (Tacik 1980, Vašut 2003) вказали для *T. proximum* s. str. коричневий колір сім'янок, в той час як М. Wolanin зі співавторами (2023) – червоно-бурий. А М. Hassler зі співавторами (2026) вказали колір стиглих сім'янок темно-коричневим, майже без червоного відтінку. Також, центральноєвропейські автори не надають ступеню розвитку рогоподібних наростів на зовнішніх листочках обгортки кошика рослин *Taraxacum* такого діагностичного значення, як це робив М.М. Цвелев (1989, 2000), хоча стабільність цієї та деяких інших ознак була підтверджена у деяких апогамних мікровидів (Dudáš et al. 2013). У зв'язку з цим червоноплідні види роду на території дослідження морфологічно відповідали концепції *T. proximum* sensu Tzvelev non (Dahlst.) Dahlst., який ми і наводили раніше (Shynder & Negrash 2021, Shynder et al. 2021, 2022a, Orlov et al. 2022). Однак, залучення публікацій центральноєвропейських авторів із систематики видів секції *Erythrosperma* (Tacik 1980, Vašut 2003, Štěpánek & Kirschner 2022, Dudáš et al. 2025) дало змогу встановити, що на території дослідження поширені саме *T. erythrospermum* s. str. і *T. parnassicum*. Натомість наявність *T. proximum* у флорі України потребує підтвердження. Навіть у сусідній Польщі цей вид поширений переважно у західних її регіонах (Wolanin et al. 2023).

Конспект роду *Taraxacum* флори України

На основі наявних джерел, зокрема аналізу сучасних публікацій, складено конспект видів роду *Taraxacum* флори України. Біля назви кожного виду наведені основні джерела інформації, і, за потреби, подані примітки. Умовні позначення: “*” – вид культурної флори; «/» – таксони відсутні у флорі України або втратили таксономічне значення; «?» – сумнівні види, які потребують підтвердження.

Sect. *Alpina* G.E.Haglund

Taraxacum carinthiacum Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Štěpánek et al. 2023).

Taraxacum pawlowskii Soest (Štěpánek et al. 2023).

Taraxacum venustum Dahlst. (Štěpánek et al. 2023).

Sect. *Austropaludosa* Štěpánek & Kirschner

Taraxacum pseudomurbeckianum Tzvelev (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Sect. *Borea* Sahlén ex A.J.Richards

Taraxacum distantilobum H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010, Yena 2012).

Taraxacum explicatum G.E.Haglund (= *Taraxacum angustissimum* H.Lindb. ex Marklund) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum laceratum (Brenner) Brenner (= *Taraxacum parvuliceps* H.Lindb.) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Greuter & Raab-Straube 2008, Yena 2012).

Taraxacum mucronatum H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010, Yena 2012).

Taraxacum ostenfeldii Raunk. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum penicilliforme H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Sect. *Borysthenica* Kirschner & Štěpánek

Taraxacum bachczisaraicum Tzvelev (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum hypanicum Tzvelev (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Sect. *Ceratoidea* Kirschner & Štěpánek

Taraxacum glaucanthum (Ledeb.) DC. (Yena 2012).

**Taraxacum kok-saghyz* Rodin (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Sect. *Crocea* M.P.Christ.

Taraxacum campyloides G.E.Haglund (GBIF 2026). Велика кількість вказівок цього мікровиду наведена в базах даних GBIF на основі польових описів із низки регіонів України, але без відомих підтверджень у фахових публікаціях або гербарними зразками. *T. campyloides* – північноєвропейський вид, поширений у Скандинавії (Lundevall & Øllgaard 1999, Kirschner et al. 2007+), для Східної Європи не вказувався (Tzvelev 1989, Kukk 1999), так само як і для флори Польщі (Tacik 1980).

Taraxacum crocelliforme Doll ex Štěpánek & Kirschner (Štěpánek et al. 2023). Назва наведена за WFO (2026).

Taraxacum fontanum Hand.-Mazz. (= *Taraxacum fontanicola* Soest) (Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum peralatum Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum pohlii Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Štěpánek et al. 2023).

Sect. *Dioszegia* (Heuff.) Heuff.

Taraxacum serotinum (Waldst. & Kit.) Poir. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Sect. *Erythrocarpa* Hand.-Mazz.

Taraxacum tauricum Kotov (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Sect. *Erythrosperma* (H.Lindb.) Dahlst.

Taraxacum bellicum Sonck (Nobis et al. 2020).

Taraxacum brachyglossum (Dahlst.) Raunk. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum decipiens Raunk. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum dissimile Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum egnatiae Sonck (Štěpánek & Kirschner 2022a).

Taraxacum erythrospermum Andr. ex Besser (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum falcatum Brenner (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum fulvum Raunk. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum jailae Štěpánek & Kirschner (Štěpánek & Kirschner 2022b).

Taraxacum marginatum Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum microlobum Markl. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum neosivaschicum Tzvelev (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum parnassicum Dahlst. (= *Taraxacum silesiacum* Dahlst., *Taraxacum proximum* sensu Tzvelev non (Dahlst.) Dahlst.) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum persicum Soest (= *Taraxacum beckeri* Soest) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

?*Taraxacum pineticola* Klokov (Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Цей таксон відомий лише із *locus classicus* (Kotov 1965) і був без достатніх підстав ототожнений із *T. proximum* (Tzvelev 1989), який відноситься до іншої групи спорідненості (Tacik 1980). На сьогодні він має невизначений статус (вказана потенційна спорідненість із *T. danubium* або *T. scanicum*) та потребує додаткового вивчення (Štěpánek & Kirschner 2022a).

Taraxacum plumbeum Dahlst. (Nobis et al. 2020).

?*Taraxacum proximum* (Dahlst.) Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Вид був наведений для флори України як один із найбільш поширених із секції *Erythrosperma*, із включенням до його складу *T. pineticola* (Tzvelev 1989). Проте характеристики виду в низці інших джерел (Tacik 1980, Vašut 2003, Wolanin et al. 2023) визначають його ареал як західноєвропейський. Вид вірогідно може бути виявлений у західних регіонах України, оскільки наведений із території Польщі поблизу державного кордону України. Втім, його потенційні оселища майже не характерні для нашої країни (Wolanin et al. 2023). Наші вказівки *T. proximum* із рівнинної частини України (Shynder & Nehrash 2021, Shynder et al. 2021, 2022a, 2022b) насправді стосуються *T. erythrospermum* і *T. parnassicum*.

Taraxacum scanicum Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012, Wolanin et al. 2023). Назва наведена за WFO (2026). Цей західноєвропейський мікровид у деяких публікаціях ототожнюють із *T. erythrospermum* (Brouillet 2006, POWO 2026), що, імовірно є наслідком проблем ідентифікації, а не тотожності з *T. erythrospermum* s. str.

Taraxacum tenellisquamum Markl. (Tzvelev 1989).

Taraxacum tenuilobum (Dahlst.) Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum thracicum Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum tortilobum Florstr. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum unguatum (Brenner) Brenner (= *Taraxacum pseudofulvum* Puol.) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Greuter & Raab-Straube 2008, Yena 2012).

Taraxacum zivaschum R.Doll (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Sect. *Hamata* H.Øllg.

Taraxacum marklundii Palmgr. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Sect. *Macrodonta* M.P.Christ.

Taraxacum tenebricans (Dahlst.) H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010, Yena 2012).

Sect. *Naevosa* M.P.Christ.

Taraxacum gelertii Raunk. (Nobis et al. 2020).

Sect. *Obliqua* (Dahlst.) Dahlst.

?*Taraxacum obliquum* Dahlst. Вид певний час наводився для флори України як звичайний (Kotov 1965, Prokudin et al. 1987), але пізніше було уточнено, що в Україні він не представлений (Tzvelev 1989).

Sect. *Palustria* (H.Lindb.) Dahlst.

Taraxacum ancoriferum Hudziok (Kirschner & Štěpánek 1998a).

Taraxacum cognatum Kirschner & Štěpánek (Kirschner & Štěpánek 1998a).

Taraxacum dentatum Kirschner & Štěpánek (Nobis et al. 2020).

Taraxacum fluviatile Kirschner & Štěpánek (Kirschner & Štěpánek 1998a).

Taraxacum klokovii Litvin. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Назва наведена за WFO (2026).

?*Taraxacum palustre* (Lyons) Symons. Наведений як вид, що потребує охорони в Закарпатській області (Hamor et al. 1999, Zakarpattia 2026), а також вказаний для Східних Карпат в цілому (Tasenkevych 2006). Вказувався з території Закарпатської області із НПП «Ужанський» (Tasenkevych & Stoiko 2007). Водночас, в інших джерелах для флори України і Східної Європи взагалі не наводився. У гербарії LWS є два зразки під назвою *T. palustre* (Novikov 2023), але морфологічно вони не відповідають ознакам цього виду s. str. (Tacik 1980) і потребують більш детального вивчення. Назва «*T. palustre*» іноді використовується як збірна для мікротипів секції, що теж вносить плутанину (Tacik 1980).

Taraxacum paucilobum Hudziok (Nobis et al. 2020).

Taraxacum polonicum Malecka & Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010).

Taraxacum portentosum Kirschner & Štěpánek (Nobis et al. 2020).

Taraxacum scaturiginosum G.E.Haglund (Greuter & Raab-Straube 2008, Yena 2012).

Taraxacum telmatophilum Kirschner & Štěpánek (Nobis et al. 2020).

Taraxacum vindobonense Soest (Kirschner & Štěpánek 1998a).

Sect. *Piesis* (DC.) A.J.Richards ex Kirschner & Štěpánek

Taraxacum besarabicum (Hornem.) Hand.-Mazz. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum × *mesohalobium* Kirschner & Štěpánek [= *T. besarabicum* × *T. salsum*] (Kirschner & Štěpánek 1998b).

Taraxacum perenne Kirschner & Štěpánek (Kirschner & Štěpánek 1998b, Yena 2012).

Taraxacum salsum Kirschner & Štěpánek (Kirschner & Štěpánek 1998b, Yena 2012).

Sect. *Rhodocarpa* Soest

?*Taraxacum nigricans* (Kit.) Rechb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999). За даними Štěpánek et al. (2023) вид має значно вужчий ареал, ніж це вважалося раніше. В Україні він, імовірно, не представлений, а заміщений іншими видами.

Taraxacum obesum Štěpánek & Kirschner (Štěpánek et al. 2023). Назва наведена за WFO (2026).

Taraxacum panalpinum Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).

Taraxacum ursinum Štěpánek & Kirschner (Štěpánek et al. 2023). Назва наведена за WFO (2026).

Taraxacum vidlense R.Doll (Štěpánek et al. 2023)

Sect. *Scariosa* Hand.-Mazz.

Taraxacum hellenicum Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012).

Taraxacum hyberniforme Soest (Greuter & Raab-Straube 2008, Yena 2012).

Taraxacum hybernum Steven (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Yena 2012)

Taraxacum pobedimoviae Schischk. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Н.Н. Цвелев (Tzvelev 1989) зазначив, що самостійність цього виду потребує підтвердження; А.В. Єна (Yena, 2012) відніс його назву до синонімів *T. hybernum*.

Sect. *Taraxacum* F.H.Wigg.

Taraxacum acervatum Rail. (Nobis et al. 2020).

Taraxacum aequilobum Dahlst. (Nobis et al. 2020).

Taraxacum alatum H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010).

Taraxacum amplum Markl. (Nobis et al. 2020).

Taraxacum ancistrolobum Dahlst. (Nobis et al. 2020).

Taraxacum angustisquameum Dahlst. ex H.Lindb. (Sytschak & Kagalo 2010).

Taraxacum arrhenii Palmgr. (Nobis et al. 2025).

Taraxacum baeckiiiforme Sahlin (Nobis et al. 2025).

Taraxacum collarispinulosum Uhlemann (Nobis et al. 2020).

Taraxacum copidophyllum Dahlst. (Nobis et al. 2020).

Taraxacum corynodes G.E.Haglund (Nobis et al. 2020).

Taraxacum crassum H.Øllg. & Trávn. (Nobis et al. 2025).

Taraxacum crebridens H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010).

Taraxacum crispifolium H.Lindb. (Sytschak & Kagalo 2010).

Taraxacum diastematicum Markl. (Nobis et al. 2025).

Taraxacum euoplocarpum Markl. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010).

- Taraxacum fasciatum* Dahlst. (GBIF 2026: <https://www.gbif.org/occurrence/3037040580>)
Taraxacum gibberum Markl. (Nobis et al. 2025).
Taraxacum gibbiferum Brenner (= *Taraxacum reflexilobum* H.Lindb.) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010, Yena 2012).
Taraxacum glossodon Sonck & H.Øllg. (Nobis et al. 2025).
Taraxacum glowackii H.Øllg. (Nobis et al. 2025).
Taraxacum guttigestans H.Øllg. ex Kirschner & Štěpánek (Nobis et al. 2025).
Taraxacum haematicum G.E.Haglund ex H.Øllg. & Wittzell (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum hemicyclum G.E.Haglund (Nobis et al. 2025).
Taraxacum homoschistum H.Øllg. (Nobis et al. 2025).
Taraxacum infuscatum H.Øllg. (Nobis et al. 2020).
Taraxacum ingens Palmgr. (Nobis et al. 2020).
Taraxacum kjellmanii Dahlst. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum latisectum H.Lindb. (Sytschak & Kagalo 2010).
Taraxacum lawalreei Soest (Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum lucidum Dahlst. (Nobis et al. 2020).
Taraxacum maculatum Jord. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum microcranium Markl. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum mimulum Dahlst. ex H.Lindb. (Sytschak & Kagalo 2010).
Taraxacum officinale F.H.Wigg. (Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Нині цей вид у вузькому розумінні (s. str.) втратив однозначне таксономічне трактування (Kirschner & Štěpánek 2011, Yena 2012) і в будь-якому разі не входив до складу флори України (Tzvelev 1989). Мікровиди ж, які раніше включали до *T. officinale* sensu latissimo (Tzvelev 1989) нині розділені у секціях *Borea* й *Taraxacum*. Для нефахових робіт запропоновано продовжувати використовувати назву *T. officinale* у традиційному сенсі щодо рослин, які у побуті називаються кульбабою звичайною (Kirschner & Štěpánek 2011).
Taraxacum omissum G.E.Haglund (Sytschak & Kagalo 2010).
Taraxacum pannonicum Sonck & Soest (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum pectinatiforme H.Lindb. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum planum Raunk. (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010, Yena 2012)
Taraxacum sertatum Kirschner, H.Øllg. & Štěpánek (GBIF 2026: <https://www.gbif.org/occurrence/3037055507>).
Taraxacum sinuatum Dahlst. (Nobis et al. 2020).
Taraxacum stenoglossum Brenner (= *Taraxacum dahlstedtii* H.Lindb.) (Tzvelev 1989, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Sytschak & Kagalo 2010, Yena 2012).
Taraxacum subhuelphersianum M.P.Christ. (Nobis et al. 2020).
Taraxacum sublaciniosum Dahlst. & H.Lindb. (Mosyakin & Fedoronchuk 1999).
Taraxacum undulatifforme Dahlst. (Nobis et al. 2020).
Taraxacum undulatum H.Lindb. & Marklund (Nobis et al. 2020).

Отже, на даний час у складі природної флори України відомо про 111 аборигенних видів і 1 нотовид роду *Taraxacum*, що належать до 17 секцій (секція *Obliqua* не представлена у флорі України). Ще чотири види потребують підтвердження (*T. nigricans*, *T. palustre* і *T. proximum*) або додаткових досліджень (*T. pineticola*). Два види, *T. obliquum* і *T. officinale*, слід виключити з переліку видів флори України з хорологічних і таксономічних міркувань. Ще один вид, *T. campyloides*, – наведений, очевидно, помилково. За весь час із території України були описані 15 видів роду (Tzvelev 1986, Kirschner & Štěpánek 1998b, Štěpánek & Kirschner 2022b, Shiyani et al. 2012, Štěpánek et al. 2023).

Кілька видів роду мають фітосозологічне значення як регіонально-рідкісні види. Зокрема, *T. fontanica* (= *T. fontanum*), *T. nigricans* і *T. palustre* внесені до Переліку видів судинних рослин, що підлягають особливій охороні на території Закарпатської області (Zakarpattia 2015); на території Львівської області охороняється *T. polonicum* (Lviv 2015); а у м. Севастополь підлягає охороні *T. hybernum* (Sevastopol 2003). Судячи з сучасних відомостей про таксономічний склад роду *Taraxacum* у флорі України, види, рекомендовані до охорони на регіональному рівні у Закарпатській області, потребують критичного перегляду.

Види роду *Taraxacum* мають медичне і кормове значення, а кілька видів у радянський час культивувалися як каучуконоси, насамперед *T. kok-saghyz* центральноазійського походження і *T. hybernum* із субевксинським ареалом, природний

у Криму та на півдні Одеської області (Kotov 1965). Нині активного культивування видів роду не відзначено. Як декоративно-квіткова рослина в країнах Західної Європи зрідка зустрічається східноазійський *T. albidum* Dahlst. із білуватими квітами (Bird 2011), тож, не виключена його інтродукція і до України.

Враховуючи досвід проведеного дослідження, звертаємо увагу на публікації, котрі можуть слугувати важливими посібниками при вивченні різноманітності видів роду *Taraxacum* у флорі України. Такими джерелами є, насамперед, монографічні опрацювання роду для флор Польщі (Tacik 1980) і Східної Європи (Tzvelev 1989). В останній роботі слід враховувати, що авторське бачення деяких видів секції *Erythrosperma* не відповідає такому в сучасних публікаціях. Тому для визначення видів із цієї групи слід взяти до уваги ключі та описи у публікаціях R.J. Vašut (2003), J. Štěpánek і J. Kirschner (2022a), M. Wolanin та M. Dudáš зі співавторами (Wolanin et al. 2023, Dudáš et al. 2025). Гірські види флори Карпат детально описані у роботі J. Štěpánek зі співавторами (2023). Звісно, цей короткий перелік не охоплює всіх доступних джерел, які можуть бути корисними по темі дослідження.

Також постає питання про доцільний рівень таксономічної деталізації роду *Taraxacum* у регіональних флористичних дослідженнях. Безумовно, оптимальним є прагнення до максимально повного вивчення таксономічного різноманіття досліджуваної флори. Однак якщо від початку не ставилося за мету здійснити повну інвентаризацію складних апоміктичних груп або дослідження проводиться на рівні широких видів, то доцільним компромісом є принаймні розмежування видового складу роду в межах складних комплексів на рівні секцій; це насамперед стосується *Taraxacum* sect. *Borea* і *Taraxacum* sect. *Taraxacum*. На основі власного досвіду наводимо ключ для визначення видів роду *Taraxacum* у флорі Правобережної України, включаючи мішанолісову та степову зони (APPENDIX 3).

ВИСНОВКИ

Отже, узагальнення літературних джерел і власні дослідження засвідчили, що рід *Taraxacum* у флорі України залишається таксономічно складною та недостатньо інвентаризованою групою на рівні мікровидів. На прикладі південно-західної частини м. Київ у синантропних біотопах встановлено наявність щонайменше семи видів з трьох секцій: *Borea*, *Erythrosperma*, *Taraxacum*. При цьому виявлено чітку просторово-екологічну диференціацію: таксони sect. *Erythrosperma* приурочені переважно до сухих ділянок Київських пагорбів і піщаних терас, тоді як представники sect. *Borea* і sect. *Taraxacum* є більш рівномірно представленими в урбанізованих біотопах. Використання сучасних таксономічних трактувань видів секції *Erythrosperma* дозволило уточнити їхній склад у флорі Правобережного Лісостепу та обґрунтувати необхідність підтвердження *T. proximum* у складі флори України, оскільки в останніх таксономічних зведеннях цей вид наводився як широко розповсюджений. Узагальнення доступних відомостей дало змогу скласти конспект роду *Taraxacum* флори України, до якого включено 111 дикорослих видів і один нотовид, які належать до 17 секцій. Ще кілька таксонів, наведених раніше для флори країни, потребують підтвердження або додаткового вивчення.

Подяки

О.І. Шиндер висловлює щирю подяку к. б. н. Г.А. Чорній, д. б. н. А.А. Куземко, PhD Д.В. Боровик, к. б. н. С.Я. Діденко, к. б. н. О.О. Орлову – за спільні флористичні дослідження на території Правобережного Лісостепу; Л.В. Шиндер – за допомогу в зборі зразків у Голованівському районі Кіровоградської області; автори висловлюють щирю подяку к. б. н. А.В. Новікову за надані матеріали гербарію LWS; Dr. M. Hassler (Bruchsal, Germany) за допомогу у визначенні деяких зразків; а також анонімним рецензентам за ретельний перегляд рукопису та корисні поради.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Етична заява

Автори заявляють, що під час проведення дослідження не було порушено жодних етичних норм.

Використання ШІ

Автори використовували інструменти штучного інтелекту для мовно-стилістичного редагування тексту.

Фінансування

Це дослідження було виконане без спеціальної фінансової підтримки.

Внесок авторів

О.Ш.: концептуалізація, методологія, дослідження, ресурси, візуалізація, підготовка початкової чернетки; **Ю.Н.:** підготовка базових матеріалів, ресурси та редагування. Усі автори прочитали та схвалили остаточну версію рукопису.

ORCID

Олександр Шиндер <https://orcid.org/0000-0003-1146-0873>

Юлія Неграш <https://orcid.org/0000-0002-3095-7538>

Доступність даних

Усі дані, що підтверджують висновки цього дослідження, містяться в цій статті.

REFERENCES

- Besser, V.S. (1822). *Enumeratio plantarum hucusque in Volhynia, Podolia, Gub. Kiioviensi, Bessarabia Cis-Tyraica et circa Odessam collectarum, simul cum observationibus in primitias florum Galicie Austriacae*. Vilnae: J. Zawadzki Univer. typ., VIII + 111 p.
- Bird, S.A. (2011). *Taraxacum*. In: Cullen, J., Knees, S.G. & Cubey, H.S. (eds). *European Garden Flora 5*. Cambridge: Cambridge University Press: 437.
- Björk, C.R. (2021). Five new species of North American *Taraxacum* (Asteraceae). *Brittonia* **73**: 116–126. <https://doi.org/10.1007/s12228-020-09644-7>
- Bortniak, M.M. (1978). New findings of the flora in the Kyiv Region. *Ukrainian Botanical Journal* **35**(4): 356–361. (in Ukrainian)
- Brouillet, L. (2006). *Taraxacum*. In: Flora of North America Editorial Committee. *Flora of North America North of Mexico* **19**. Oxford University Press, New York, Oxford. <https://floranorthamerica.org/Taraxacum>
- Chopyk, V.I., Bortniak, M.M., Voitiuk, Yu.O., Pohrebennyk, V.P., Kucheriava, L.F., Nechytailo, V.A., Liubchenko, V.M. & Shevchyk, V.L. (1998). *Synopsis of the flora of the Middle Dnipro region. Vascular plants*. Ed. V.I. Chopyk. Kyiv: Phytosociocentre, 140 p. (in Ukrainian)
- Dudáš, M., Ghendov, V., Ionița, O. & Mártonfióvá, L. (2025). A revision of *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* (Asteraceae, Crepidinae) in the Republic of Moldova: new species records, chromosome counts and distribution of microspecies. *Folia Geobotanica* **60**: 117–134. <https://doi.org/10.1007/s12224-025-09470-3>
- Dudáš, M., Šuvada, R., Mártonfióvá, L. & Mártonfi, P. (2013). Differentiation of the taxa of the genus *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* on the basis of morphological characters on achenes and outer bracts. *Thaiszia – Journal of Botany* **23**: 147–162.
- GBIF.org (2026). <https://doi.org/10.15468/dl.htwc9f> [5/3/2026]
- Geideman, T.S. (1986). *Opređelitel vysshikh rasteniy Moldavii*. 3rd ed. Kishinev: Shtiintsa, 640 p. (in Russian)
- Grechyshkina, Yu.V. (2010). *Natural flora of vascular plants of Kyiv*. PhD thesis. Kyiv: M.G. Kholodny Institute of Botany NAS of Ukraine. (in Ukrainian)
- Greuter, W. & von Raab-Straube, E. (eds). (2008). *Med-Checklist: A critical inventory of vascular plants of the circum-mediterranean countries*. Genève: Optima, **2**: 798 + cclxxxviii pp.
- Gritsenko, V. & Shynder, O. (2022). Flora of the botanical-geographical plot “Steppes of Ukraine” in the M.M. Gryshko National Botanical Garden of the NAS of Ukraine. *Plant Introduction* **95/96**: 96–129. <https://doi.org/10.46341/PI2022020>

- Hamor, F., Hamor, A. & Antosyak, T. (2009). Regional Red List of vascular plants in Transcarpathia and some practical aspects of their protection. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii Biologichna* **25**: 89–107. (in Ukrainian)
- Hassler, M., Kiesewetter, H. & Kirchmeier, P. (2026). Progress report on the dandelions of Germany (*Taraxacum*, Asteraceae). Part 1: The section *Erythrosperma* in the northern German states. *Kochia* **19**: 105–237. <https://doi.org/10.21248/kochia.v19.286>
- Ionița, O. (2022). Genus 63. *Taraxacum*. In: Ghendov, V. (ed.). Flora Basarabiei, vol. 5. Chișinău: Universul: 456–462.
- Kagalo, A.A. & Sytschak, N.M. (2018). Flora of vascular plants of the “Pivnichne Podillya” National Nature Park (Lviv Region, Ukraine) and assessment of its floristic representativity. *Naukovi osnovy zberezhennia biotychnoi riznomanitosti* **9** (16) 1: 59–106. (in Ukrainian)
- Kagalo, A.A., Zagulskij, N.N., Zelenchuk, A.T. & Sytschak, N.M. (2004). Vascular plants of State Nature Reserve “Lysa Mountain and Sypukha Mountain” at Zolochiv district Lviv Region. *Naukovi osnovy zberezhennia biotychnoi riznomanitosti* **6**: 66–81. (in Ukrainian)
- Kirschner, J. & Štěpánek, J. (1998a). Monograph of *Taraxacum* sect. *Palustria*. Průhonice: Institute of Botany, 281 p.
- Kirschner, J. & Štěpánek, J. (1998b). A revision of *Taraxacum* sect. *Piesis* (Compositae). *Folia Geobotanica* **33**: 391–414.
- Kirschner, J. & Štěpánek, J. (2004). New sections in *Taraxacum*. *Folia Geobotanica* **39** (3): 259–274.
- Kirschner, J. & Štěpánek, J. (2011). Typification of *Leontodon taraxacum* L. (\equiv *Taraxacum officinale* F.H. Wigg.) and the generic name *Taraxacum*: A review and a new typification proposal. *Taxon* **60** (1): 216–220. <https://doi.org/10.1002/tax.601021>
- Kirschner, J., Štěpánek, J. & Greuter, W. (2007+). *Taraxacum*. In: Greuter, W. & Raab-Straube, E. von, Compositae. *Euro+Med PlantBase - the information resource for Euro-Mediterranean plant diversity*. <https://europplusmed.org/> [03/03/2026]
- Kirschner, J., Závěská Drábková, L., Štěpánek, J. & Uhlemann, I. (2015). Towards a better understanding of the *Taraxacum* evolution (Compositae–Cichorieae) on the basis of nrDNA of sexually reproducing species. *Plant Systematics and Evolution* **301**: 1135–1156. <https://doi.org/10.1007/s00606-014-1139-0>
- Kleopov, Yu.D. (1929). Supplement to the flora of Cherkasy Region. *Bulletin of the Kyiv Botanical Garden* **9**: 3–17. (in Ukrainian)
- Kolomiychuk, V.P. (2012). *Synopsis of the flora of vascular plants of the Azov Sea coastal zone*. Kyiv: Altpres, 300 p. (in Ukrainian)
- Komarov, V.L. (1940). Uchenie o vide u rastenii. (Stranitsa iz istorii biologii) [The doctrine of species in plants. (A page from the history of biology)]. Moscow–Leningrad: Izdatelstvo Akademii Nauk SSSR, 212 p. (in Russian)
- Kotov, M.I. (1965). *Taraxacum*. In: Flora of the Ukrainian SSR, vol. 12. Kyiv: Naukova Dumka: 271–290. (in Ukrainian)
- Krytska, L.I. & Novosad, V.V. (2005–2007). Regionalnye stepnye flory Zapadnogo Prichernomor'ya: problemy okhrany raritetnogo fitogenofonda i optimizatsiya prirodno-zapovednoy seti. *Bulletin of the National Natural History Museum of Ukraine. Seriya botanichna*, 219–276. (in Russian)
- Kukk, T. (1999). *Eesti taimestik*. Tartu–Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 464 p.
- Lundevall, C.-F. & Øllgaard, H. (1999). The genus *Taraxacum* in the Nordic and Baltic countries: types of all specific, subspecific and varietal taxa, including type locations and sectional belonging. *Preslia* **71** (1–2): 43–171.
- Lviv Regional Council. (2015). On measures for the protection of rare and endangered plant species in the territory of Lviv Oblast. Decision of the Lviv Regional Council of June 16, 2015, No. 1370.
- Makowiecki, S. (1939). Spis roślin południowo-zachodniej części Podola Zazbruczańskiego. *Sprawozdania Komisji Fizjograficznej* **72**: 269–326.
- Marynych, O.M., Parkhomenko, H.O., Petrenko, O.M. & Shyshchenko, P.H. (2003). Improved scheme of the physical and geographical zoning of Ukraine. *Ukrainian Geographical Journal* **2**: 16–20. (in Ukrainian)
- Mirek, Z., Piękoś-Mirkowa, H., Zajac, A. & Zajac, M. (2002) Flowering Plants and Pteridophytes of Poland, a Checklist. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, 442 p.
- Mosyakin, S.L. & Fedoronchuk, M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine: A nomenclatural checklist*. Kyiv, 346 p. <https://doi.org/10.13140/2.1.2985.0409>
- Moysiienko, I.I. (2011). *The Flora of the Northern Prychornomor'ia Region (Structural Analysis, Synanthropization, Conservation)*. DSc thesis. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. (in Ukrainian)
- Nobis, M., Marciniuk, J., Marciniuk, P., Wolanin, M., Kiraly, G., Nowak, A., Paszko, B., Klichowska, E., Moreno-Moral, G., Piwowarczyk, R., Sanchez-Pedraja, O., Wrobel, A., Egorova, I.N., Jun, P.E., Krivenko, D.A., Kuzmin, I.V., Lazkov, G.A., Mei, G., Nobis, A., Olonova, M.V., Soreng, R.J., Stinca, A., Vasjukov, V.M. & Vershinin, N.A. (2020). Contribution to the flora of Asian and European countries: new national and regional vascular plant records, 9. *Turkish Journal of Botany* **44**: 455–480. <https://doi.org/10.3906/bot-1908-41>

- Nobis, M., Wolanin, M., Marciniuk, J., Marciniuk, P., Klichowska, E., Sánchez Pedraja, Ó., Piwowarczyk, R., Alibekov, D., Kubentayev, S., Nowak, A., Świercz, S., Celka, Z., Chmiel, J., Paszko, B., Pliszko, A., Szkudlarz, P., Krzempek, M., Binkiewicz, B., Baasanmunkh, S., Choi, H.J., Chernetsky, M., Kapała, K., Nobis, A., Oyuntsetseg, B., Plášek, V., Rakowski, W., Rosadziński, S., Szeląg, Z., Szewczyk, M., Tojibaev, K.Sh., Turginov, O., Usée, T. & Zelek, R. (2025). New national and regional plant records: Contribution to the flora of the Old World countries, 2. *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* **94**: 1–43. <https://doi.org/10.5586/asbp/202669>
- Novikov, A. (2023). Rare, relict, range-limited, and problematic plant taxa in the Ukrainian Carpathians and adjacent territories. Version 1.2. State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://doi.org/10.15468/9y2my2> [5/3/2026]
- Novosad, V.V. & Krytska, L.I. (2010). *Fito- ta flororiznomanittia Serednoho Prydnistrovia. Sudynni roslyny. Vol. 1*. Kyiv: Phytion, 148 p. (in Ukrainian)
- Novosad, V.V., Krytska, L.I. & Shcherbakova, O.F. (2013). *Phytobiota of the Buzkyi Gard National Nature Park*. Kyiv: Phytion, 258 p. (in Ukrainian)
- Øllgaard, H. & Räsänen, J. (2008). Six new *Taraxacum* species (Asteraceae) from Finland and adjacent countries. *Annales Botanici Fennici* **45**: 375–385.
- Orlov, O.O., Shynder, O.I., Vorobjov, E.O. & Gryb, O.V. (2022). New floristic finds in the Forest-Steppe part of Zhytomyr Region. *Ukrainian Botanical Journal* **79** (1): 6–26. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.01.006>
- Orlov, O.O., Shynder, O.I. & Kolomyichuk, V.P. (2023). New floristic finds in the Forest-Steppe part of Zhytomyr Region. Report II. *Ukrainian Botanical Journal* **80** (4): 323–336. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.15407/ukrbotj80.04.323>
- Pânzaru, P. (2000). *Taraxacum hypanicum* Tzvel. in flora Republicii Moldova. In: Bazele teoretice ale înverzirii și amenajării localităților rurale și urbane. Chișinău, 214–215.
- POWO (2026). Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. URL: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:328762-2> [02.03.2026]
- Prokudin, Yu. N., Dobrochayeva, D.N., Zaverukha, B.V., Chopik, V.I., Protopopova, V.V. & Kritskaya L.I. (1987). *Opredelitel vysshikh rasteniy Ukrainy*. Kyiv: Naukova Dumka, 548 p. (in Russian)
- Räsänen, J., Stenberg, L. & Lehtonen, S. (2025). New species of *Taraxacum* from Norrbotten, northern Scandinavia. *Nordic Journal of Botany* **2025**: e04726. <https://doi.org/10.1002/njb.04726>
- Rebassoo, H. (1978). *Taraxacum*. In: Eesti NSV floora, vol. 6. Tallinn: Valgus: 471–530.
- Richards, A.J. & Sell, P.D. (1976). *Taraxacum*. In: Flora Europaea, vol. 4. Eds. T.G. Tutin, V.H. Heywood, N.A. Burges, D.M. Moore, D.H. Valentine, S.M. Walters & D.A. Webb. Cambridge: Cambridge University Press: 332–343.
- Rogovich, A. (1869). *Review of seed and higher spore plants that make up the flora of the provinces of the Kiev educational district: Volyn, Podolian, Kyiv, Chernihiv and Poltava*. Kyiv: Kyiv University, 308 p. (in Russian)
- Sevastopol City Council (2003). On measures for the conservation of plant world objects under threat of extinction in the region of Sevastopol. Decision of December 10, 2003, No. 1692.
- Shishkin, B.K. & Tzvelev, N.N. (1964). *Taraxacum*. In: Flora USSR. Eds. E.G. Bobrov & N.N. Tzvelev. Moscow–Leningrad: Nauka: 405–560. (in Russian)
- Shiyan, N.M., Mosyakin, S.L. & Fedoronchuk, M.M. (2012). Typification of taxa of the family Asteraceae in the flora of Ukraine: genera *Taraxacum* Wigg. and *Tragopogon* L. *Ukrainian Botanical Journal* **69** (3): 319–327. (in Ukrainian)
- Shmalhauzen, I. (1886). *Flora of Southwestern Russia*. Kiev: Print. S.V. Kulzhenko, xlviii + 783 p. (in Russian)
- Shmalhauzen, I. (1897). *Flora of Central and Southern Russia, Crimea and North Caucasus, vol. 2*. Kiev [Kyiv]: University. xvi + 752 p. (in Russian)
- Shynder, O. (2012). *Flora of the Murafa Tovtry (Eastern Podillia)*. PhD thesis. Kyiv: M.M. Gryshko National Botanical Garden. (in Ukrainian)
- Shynder, O. & Negrash, J. (2021). Checklist of the flora of the vicinity of Balakliya (Kharkiv region, Ukraine): native and alien taxa, distribution of rare plants, new findings. *Plant Introduction* **89/90**: 13–71. <https://doi.org/10.46341/PI2020043>
- Shynder, O. & Negrash, J. (2022). Flora of the phytogeographical plot “Central Asia” in the M.M. Gryshko National Botanical Garden of the National Academy of Sciences of Ukraine. *Plant Introduction* **95/96**: 3–43. <https://doi.org/10.46341/PI2022010>
- Shynder, O. & Shevchyk, V. (2022). *Additions to the flora of the Rzhyschiv city amalgamated territorial community*. In: Studies of “Hlyboki Balyky” Ecological Research Station. Biodiversity of Rzhyschiv city amalgamated territorial community. Issue 2. Chernivtsi: Druk Art: 24–46. (in Ukrainian)

- Shynder, O., Doiko, N., Glukhova, S., Mykhajluk, S. & Negrash, Yu. (2022a). New information about the flora of plant introduction institutions in Kyiv and Bila Tserkva (Kyiv Region). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (1): 25–51. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-1-2>
- Shynder, O., Kostruba, T., Chorna, H. & Kolomiychuk, V. (2022b). New and additional information on the flora of the Middle Dnieper. NaUKMA Research Papers. *Biology and Ecology* **5**: 64–75. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.18523/2617-4529.2022.5.64-75>
- Shynder, O., Bezsmertna, O. & Kucher, O. (2021). *Flora of Rzhyschchiv city amalgamated territorial community: structure, regional features, synanthropic and rare species*. In: Biodiversity of Rzhyschchiv city amalgamated territorial community: Studies of “Hlyboki Balyky” Ecological Research Station, 1. Chernivtsi: Druk Art **1**: 15–100. (in Ukrainian)
- Štěpánek, J., & Kirschner, J. (2012). Taxonomic and nomenclatural revision of the *Taraxacum subdolum* group of *T. sect. Palustria*. *Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Österreich*, 148–149, 185–195.
- Štěpánek, J. & Kirschner, J. (2021). *Taraxacum* sect. *Austropaludosa*, a new section allied to *T. sect. Palustria* (Compositae, Crepidinae). *Feddes Repertorium* **132**: 279–286. <https://doi.org/10.1002/fedr.202100009>
- Štěpánek, J. & Kirschner, J. (2022a). A distinctive group of species allied to *Taraxacum danubium* (*T. sect. Erythrosperma*, Compositae–Crepidinae): a taxonomic revision. *Folia Geobotanica* **57**: 269–301. <https://doi.org/10.1007/s12224-023-09425-6>
- Štěpánek, J. & Kirschner, J. (2022b). *Taraxacum* sect. *Erythrocarpa* in Europe in the Alps and eastwards: A revision of a precursor group of relicts. *Phytotaxa* **536** (1): 7–52. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6314859>
- Štěpánek, J., Kirschner, J. & Uhlemann, I. (2023). A survey of the oreophytic species of *Taraxacum* in the Carpathians reveals a very limited overlap with the flora of the Alps. *Preslia* **95**: 475–591. <https://doi.org/10.23855/preslia.2023.475>
- Sytschak, N.M. & Kagalo, A.A. (2010). Addition to the flora of Lviv Region (plain part). *Naukovi osnovy zberezhenia biotychnoi riznomanitnosti* **1** (8): 173–196. (in Ukrainian)
- Tacik, T. (1980). *Taraxacum*. In: Flora Polska, 14. Warszawa–Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe: 7–199.
- Tasenkewych, L.O. (2006). Natural Flora of Vascular Plants of the Carpathians, its Features and Genesis. DSc thesis. Lviv: State Museum of Natural History. (in Ukrainian)
- Tasenkewych, L.O., & Stoiko, S.M. (2007). Conservation of floristic diversity. In: Stoiko, S.M. (ed.), Uzhanskyi National Nature Park. Multifunctional significance. Lviv: Merkator, 87–101. (in Ukrainian)
- Trávníček, B., Kirschner, J. & Štěpánek, J. (2008). Five new species of *Taraxacum* sect. *Ruderalia* from Central Europe and Denmark. *Preslia* **80**: 27–59.
- Tzvelev, N. (1986). De plantarum speciebus nonnullis pro parte europaea URSS novis et raris [On some new and rare plant species for the European part of the USSR]. *Novitates Systematicae Plantarum Vasculares* **23**: 254–263. (in Russian)
- Tzvelev, N.N. (1989). *Taraxacum*. In: Flora of the European Part of the USSR, vol. 8. Ed. N.N. Tzvelev. Leningrad: Nauka: 61–114. (in Russian)
- Tzvelev, N.N. (2000). *Opredelitel sosudistyxh rastenii Severo-Zapadnoi Rossii (Leningradskaya, Pskovskaya i Novgorodskaya oblasti)*. St. Petersburg: Izdatelstvo SPKhFA, 781 p. (in Russian)
- Vašut, R.J. (2003). *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* in Moravia (Czech Republic): taxonomic notes and the distribution of previously described species. *Preslia* **75**: 311–338.
- WFO (2026). The World Flora Online (<https://www.worldfloraonline.org>) [02/03/2026]
- Wolanin, M., Klichowska, E., Jędrzejczyk, I., Rewers, M. & Nobis, M. (2023). Taxonomy and distribution of *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* (Asteraceae) in Poland. *PhytoKeys* **224**: 1–88. <https://doi.org/10.3897/phytokeys.224.99463>
- Yena, A.V. (2001). Annotated checklist of endemics in the Crimean flora. *Ukrainian Botanical Journal* **58** (6): 667–677. (in Russian)
- Yena, A.V. (2005). Checklist of Asteraceae of flora of Crimea. 11. Cichorioideae. *Ecosystems of Crimea, their optimization and protection* **15**: 18–28. (in Russian)
- Yena, A.V. (2012). *Spontaneous flora of the Crimean Peninsula*. Simferopol: Nova Orianda, 232 p. (in Russian)
- Yuzepchuk, S.V. (1958). The Komarov concept of species, its historical development and its reflection in the “Flora of the USSR”. In: Baranov, P.A., Savicz, V.P., Schischkin, B.K. & Kirpicznikov, M.E. (eds.), *The Species Problem in Botany*. Moscow–Leningrad: Publishing House of the Academy of Sciences of the USSR: 130–204. (in Russian)
- Zakarpattia Regional Council (2015). List of Vascular Plant Species Subject to Special Protection in the Territory of Zakarpattia Oblast. Appendix 1 to the decision of the Zakarpattia Regional Council of May 28, 2015, No. 1263. https://ips.ligazakon.net/document/view/ZA150072?an=1&ed=2015_05 [02/03/2026]

РЕЗЮМЕ

Шиндер, О.І., Неграш, Ю.М. (2026). Рід *Taraxacum* (Asteraceae) у флорі України: оновлений конспект з акцентом на різноманіття мікрovidів у Правобережному Лісостепу. *Чорноморський ботанічний журнал* 22 (1): 66–93. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2026-22-1-4>

Рід *Taraxacum* у флорі України залишається таксономічно складною та недостатньо інвентаризованою групою на рівні мікрovidів. Метою роботи було з'ясувати сучасний таксономічний склад роду в Україні та прояв його мікрovidового різноманіття в умовах Правобережного Лісостепу. Дослідження поєднувало критичний аналіз опублікованих джерел і вибраних гербарних зразків із цілеспрямованими популяційними польовими обстеженнями, проведеними у квітні–травні 2020 року в урбанізованих біотопах південно-західної частини м. Київ; додатково використано несистематичні спостереження в інших районах Правобережного Лісостепу. У межах локальних пробних ділянок (1 м²) під час цвітіння вивчали по 5–7 особин із кожної популяції; визначення здійснювали на основі порівняльного морфологічного аналізу. Номенклатуру наведено за POWO (2026) та WFO (2026). Узагальнений конспект роду для флори України включає 111 аборигенних видів і один нотовид із 17 секцій; низка таксонів потребує підтвердження або додаткового вивчення, тоді як *T. obliquum* і *T. officinale* s. str. слід виключити з переліку видів флори України з хорологічних і таксономічних міркувань. У південній частині Києва виявлено сім мікрovidів із трьох секцій (*Borea*, *Erythrosperma*, *Taraxacum*), які в традиційному широкому розумінні відповідають двом агрегатам (*T. officinale* aggr. та *T. erythrospermum* aggr.). Встановлено виразну просторово-екологічну диференціацію: червоноплідні ксерофітні таксони секції *Erythrosperma* приурочені до сухих схилів і піщаних субстратів Київських пагорбів, тоді як представники секцій *Borea* та *Taraxacum* більш рівномірно поширені в мезофітних і порушених міських біотопах. Порівняння східно- та центральноєвропейських таксономічних концепцій показало, що наведений раніше для рівнинної частини України *T. proximum* sensu Tzvelev відповідає представникам *T. erythrospermum* s. str. і *T. parnassicum*, а поширення *T. proximum* на території України потребує підтвердження. За додатковими спостереженнями, у межах Правобережного Лісостепу наразі задокументовано щонайменше 13 видів із 7 секцій, проте регіональна інвентаризація залишається неповною.

Ключові слова: аборигенні рослини, біорізноманіття, флора, нові локалітети, Середнє Придніпров'я.

ДОДАТОК 1**Вивчені гербарні зразки**

Позначення: «*» – культивовані рослини.

APPENDIX 1**Studied herbarium specimens**

Note: “*” denotes cultivated plants.

Taraxacum besarabicum

Миколаївська область, Кривоозерський район: Криве озеро: зх. ч-на, солончакова лука у долині р. Кодима, часто у низькотрав'ї, 47.94147° N, 30.32567° E, 26 серпня 2019, leg. & det. О. Шиндер (КВНА 102996).

Taraxacum erythrospermum

Вінницька область, Ямпільський район, с. Велика Кісниця, наддністрянський схил західніше, 09 квітня 2010, leg. & det. О. Шиндер (КВНА 106814).

Київ, НБС імені М.М. Гришка, діл. «Пори року», 50.41550° N, 30.56020° E, 19 травня 2021, leg. & det. О. Шиндер (КВНА 102302).

Київ, НБС імені М.М. Гришка, діл. «Сосновий бір», колонія на дерновому ґрунті, 50.41319° N, 30.56052° E, 20 квітня 2020, leg. О. Шиндер (sub nom. *T. scanicum* Dahlst.); Nota critica: *T. erythrospermum*, 26 лютого 2026, det. О. Шиндер (КВНА 102212).

Київ, НБС імені М.М. Гришка, діл. «Сосновий бір», на дерновому ґрунті під соснами, 50.41325° N, 30.56043° E, 29 квітня 2020, leg. О. Шиндер (sub nom. *T. scanicum* Dahlst.); Nota critica: *T. erythrospermum*, 26 лютого 2026, det. О. Шиндер (КВНА 102096).

Київська область, Обухівський район, м. Ржищів, набережна, на причалі, у тріщині фундаменту, 49.97520° N, 31.05520° E, 16 травня 2021, leg. & det. О. Шиндер (KW).

Херсонська область, Каховський район, пн-сх. окоп. смт Асканія-Нова, на узбіччі шосе, по краю заповідного степу, 46.47450° N, 33.90680° E, 27 травня 2021, leg. & det. О. Шиндер (sub nom. *T. erythrospermum* s. lat.) (КВНА 102313, 102314).

Хмельницька область, Кам'янець-Подільський район, с. Негин, на склоне толтры, 22.04.1966, И. Мороз (КВНА 106837).

Taraxacum hybernum

Київ, ЦРБС АН УССР, участок каучуконосных растений. Узб. ССР, Янги-Юль, НИИС каучуконосов, 1951 г., исходн. образец №45523, 15 травня 1958, О.Е. Шередеко (sub nom. *T. gymnanthum* (Link) DC.); Nota critica: *T. hybernum* Steven, 02 березня 2026, О. Shynder (КВНА 106819).

Taraxacum hypanicum

Київська область, Білоцерківський район: пд-зх. окоп. с. Коженики, обочина шосе, 49.71570° N, 30.21690° E, (пилік відсутній, наявні "ріжки"), 30 серпня 2020, leg. & det. О. Шиндер (sub nom. *T. cf. hypanicum* Tzvelev) (KW).

Миколаївська область, Єланецький район, природний заповідник «Єланецький степ», Балка Роза, кальцепетрофітний степ, 10 червня 2003, leg. С.М. Воронова, Л.І. Крицька, В.В. Новосад, О.Ф. Щербакова, det. С.М. Воронова (КВНА 104146).

Черкаська область, Уманський район, с. Шарин – пн-зх, остепнена обочина ґрунтової дороги, 48.62032° N, 30.26054° E, 30 червня 2021, leg. Г.А. Чорна, О. Шиндер (non coll.)

Миколаївська область, Єланецький район, природний заповідник «Єланецький степ», Типовий степ, 10 червня 2003, leg. С.М. Воронова, О.Ф. Щербакова, det. С.М. Воронова (KW 080828).

Миколаївська область, Новоодеський р-н, с. Михайлівка. Вапнякові схили на березі П. Бугу, 21.06.1982, Крицька (sub nom. *T. officinale* Web. ex Wigg. f. *integrifolia*); Nota critica: *T. hypanicum* Tzvelev, 7.06.1993, Л.Крицька (KW).

Taraxacum klokovii

Черкаська область, Звенигородський р-н, смт Катеринопіль, пд. край, заплавна лука у долині р. Гнилий Тікич, 48.9078° N, 30.9725° E, 25 квітня 2021, leg. О. Шиндер, Ю. Неграш, det. О. Шиндер (КВНА 102121).

Taraxacum kok-saghyz

***Київ**, Ботанічний сад КДУ ім. Т.Г. Шевченка, культивується, 09.05.1948, С.С.Харкевич (КВНА 106818).

***Київ**, Голосієво. Культура на ділянці Ін-ту ботанки, 18.06.1942, Є. Полонська (KW).

***Полтавська область**, Глобинський район, с. Устимовка, разводиться на полях каучуконос[ой станції], 24.07.1949, М. Котов (KW).

Taraxacum micronatum

Житомирська область, Романівський район, смт Миропіль – пн, узбіччя дороги, неподалік лісництва, 50.156296, 27.689664° E, 3 травня 2021, leg. & det. О. Шиндер (KWHA 102042).

Київ, НБС імені М.М. Гришка, діл. «Гірський Сад», 50.41703° N, 30.55901° E, 15 квітня 2020, leg. & det. О. Шиндер (KWHA 102209).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, остепнений травостій, 48.30760° N, 30.37500° E, 27 квітня 2020, leg. Л.В. Шиндер, det. О. Шиндер (KWHA 102084).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, остепнений травостій, 48.30676° N, 30.37232° E, 27 квітня 2020, leg. Л.В. Шиндер, det. О. Шиндер (KW).

Черкаська область, Звенигородський р-н, смт Катеринопіль, заплава лука, по краю оселища *Fritillaria meleagris*, 48.90780° N, 30.97250° E, 25 квітня 2021, leg. О. Шиндер, Ю. Неграш, det. О. Шиндер (KWHA 102125).

Taraxacum ostensfeldii

Київ, обочина вул. Саперно-Слобідська, на газоні, 50.40182° N, 30.54399° E, 13 квітня 2020, leg. & det. О. Шиндер (KWHA 102210)

Київська область, [м. Біла Церква,] Державний дендрологічний парк «Олександрія», кв. 14, Місячна алея, 13 серпня 2020, leg. Н.М. Дойко, det. О. Шиндер (ВСК).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, остепнений травостій, 48.31011° N, 30.36744° E, 27 квітня 2020, leg. Л.В. Шиндер, det. О. Шиндер (KW).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, рясно, 48.30750° N, 30.37600° E, 27 квітня 2020, leg. Л.В. Шиндер, det. О. Шиндер (KWHA 102083).

Taraxacum parnassicum

Київ, НБС імені М.М. Гришка, Мис Видубицький, верхівка схилу, 50.41542° N, 30.56820° E, 09 квітня 2020, leg. & det. О. Шиндер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.); Nota critica: *T. parnassicum* Dahlst., 28 лютого 2026, Shynder (KWHA 102207).

Київ, НБС імені М.М. Гришка, на піщаній луці біля оранжереї, рясно, 50.41487° N, 30.56075° E, 05 квітня 2020, leg. & det. О. Шиндер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.); Nota critica: *T. parnassicum* Dahlst., 28 лютого 2026, Shynder (KWHA 102095).

Київська область, Обухівський район, м. Ржищів, пд. окол., на узбіччі дороги, 49.95380° N, 31.03319° E, 16 травня 2021, leg. О. Шиндер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.); Nota critica: *T. parnassicum* Dahlst., 28 лютого 2026, det. О. Шиндер (KWHA 102423).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, трав'яна обочина дороги, рясно, 48.3066, 30.3723, 10.05.2021, Л.В. Шиндер; det. О. Шиндер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.); Nota critica: *T. parnassicum*, 12.03.2026, О. Шиндер (KW)

Олександрійський район, м. Світловодськ, в центрі, на газоні, рясно, 49.06435, 33.24477, 18.04.2021 О. Шиндер (sub nom. *Taraxacum proximum* (Dahlst.) Dahlst.); Nota critica: *T. parnassicum*, 12.03.2026, О. Шиндер (KW)

Хмельницька область, Кам'янець-Подільський район, с. Нігин, товтри, 21.05.1965, І.І. Мороз (sub nom. *T. erythrospermum* Andrz.); Nota critica: *T. p.*, 20.03.2026, О. Shynder. (KWHA 106839, 106840).

Taraxacum pectinatiforme

Київ, ВДНГ, на узбіччі дороги, 50.36674° N, 30.47160° E, 21 квітня 2020, leg. & det. Ю. Неграш, О. Шиндер (KWHA 102213).

Taraxacum penicilliforme

Київ, ВДНГ, на луці, рясно, 50.37356° N, 30.47330° E, 21 квітня 2020, leg. & det. Ю. Неграш, О. Шиндер (KWHA 102094).

Київ, Видубичі, на узбіччі Залізничного шосе, в тріщині асфальту, 50.40298° N, 30.55492° E, 13 квітня 2020, leg. & det. О. Шиндер (KW).

Taraxacum persicum

Черкаська область, Черкаси: Дахнівка, піщана набережна, 49.48357° N, 31.99818° E, 20 серпня 2022, leg. О. Шиндер, Г.А. Чорна (sub nom. *T. scanicum* Dahlst.); Nota critica: *T. persicum* Soest, 27 лютого 2026, det. О. Шиндер (KWHA 102448).

Хмельницька область, Кам'янець-Подільський р-н, с. Нігин, товтри, 22.04.1966, І.І. Мороз (sub nom. *T. erythrospermum* Andrz.); Nota critica: *T. p.*, 20.03.2026, О. Шындер (КВНА 106838).

Taraxacum serotinum

Житомирська область, Бердичівський район, за 0,8 км на зх. від с. Карабчіїв, степові схили балки Королиха, 03 червня 2022, leg. & det. О. Орлов, В. Коломійчук (KW).

Житомирська область, Бердичівський район, за 1 км на зх. від с. Карабчіїв, степовий схил у балці Королиха, 04 червня 2022, leg. & det. О. Орлов, В. Коломійчук (KW).

Житомирська область, Ружинський р-н, за 1,5 км на зх. від с. Карабчіїв, степовий схил у балці Королиха, 03 червня 2022, leg. & det. О. Орлов, В. Коломійчук (KW).

Київська область, Обухівський район: с. Дерев'яна – сх. окол., степові крутосхили, 50.11480° N, 30.73540° E, 26 травня 2019, leg. О. Shynder, S. Staroshchuk, det. О. Shynder (КВНА 103439).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське – зх. окол., глинище, [48.30975° 30.36474°], 08.2001, leg. & det. О. Шындер (UM).

Кіровоградська область, Голованівський р-н, пн. окол. с. Молдовка, на узбіччі ґрунтової дороги, 48.23745° N, 30.44017° E, 13 вересня 2020, leg. & det. О. Шындер (КВНА 102474).

Одеська область, Подільський р-н: с. Коси - пд-сх. окол., пагорб на лівобіччі р. Ягорлик, степові схили пн-сх. експ., 27 серпня, 2019, leg. & det. О. Шындер (КВНА).

Taraxacum stenoglossum

Київська область, [м. Біла Церква,] Державний дендрологічний парк «Олександрія», кв. 16, листяна алея, 01 вересня 2020, leg. Н.М. Дойко, det. О. Шындер (sub nom. *T. dahlstedtii* H.Lindb.) (BCK).

Київ, НБС імені М.М. Гришка, біля теплиць на луці, 50.41494° N, 30.56250° E, 22 квітня 2020, leg. & det. О. Шындер (КВНА 102214).

Київ, Видубичі, обочина з'їзду із вул. Кіквідзе, 50.40396° N, 30.55340° E, 13 квітня 2020, leg. & det. О. Шындер (КВНА 102211).

Taraxacum tenuilobum

Київська область, Мироновський р-н, с. Козин, в посевах, 18 травня 1969, leg. І. Сикура (sub nom. *T. palustre* (Lyons) Symons); Nota critica: *T. tenuilobum* (Dahlst.) Dahlst., 02.03.2026, О. Шындер (КВНА 106816).

Київська область, Мироновський р-н, с. Козин, на полях, 18 травня 1969, leg. І. Сикура (sub nom. *T. palustre* (Lyons) Symons); Nota critica: *T. tenuilobum* (Dahlst.) Dahlst., 02.03.2026, О. Шындер (КВНА 106817).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, сухий схил на лесових відслоненнях, 48.30930° N, 30.36640° E, 10 травня 2021, leg. Л.В. Шындер; det. О. Шындер (KW).

Taraxacum sect. Erythrosperma

Житомирська область, колиш. Любарський район, с. Нова Чорторія, на узбіччі дороги, 14 липня 2021, leg. О.О. Орлов, det. 13 вересня 2021, О. Шындер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.) (KW).

Житомирська область, Романівський р-н, 3 км на пд. від смт Миропіль, на луці, 24 червня 2021, leg. О.О. Орлов, 10 вересня 2021, det. О. Шындер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.) (KW).

Кіровоградська область, Голованівський район, с. Розношенське, трав'яна обочина дороги, рясно, 48.30660° N, 30.37230° E, 10 травня 2021, leg. Л.В. Шындер, det. О. Шындер (sub nom. *T. proximum* (Dahlst.) Dahlst.) (KW).

ДОДАТОК 2

Перелік досліджених локалітетів у м. Київ

APPENDIX 2

List of studied localities in Kyiv City

Sect. *Borea* (*Taraxacum officinale* sensu latissimo)***Taraxacum mucronatum***

1. Голосіїв, ВДНГ - по краю галявини, 50.37361° N, 30.47291° E, 21.04.2020
2. Голосіїв, парк імені Рильського, центральний майданчик, газон, 50.39010° N, 30.50076° E, 21.04.2020
3. Голосіїв, пр. Голосіївський, обочина тротуару біля парку імені Рильського, 50.39643° N, 30.50965° E, 21.04.2020
4. долина р. Либідь, вул. Тімірязєвська, газон біля квіткового комбінату, 50.40435° N, 30.56179° E, 13.04.2020
5. долина р. Либідь, обочина вул. Саперно-Слобідська, на розв'язці, 50.40434° N, 30.52812° E, 13.04.2020
6. долина р. Либідь, обочина вул. Саперно-Слобідська, 50.40160° N, 30.54628° E, 21.04.2020 (FIGURE 3)
7. долина р. Либідь, трав'яна обочина вул. Саперно-Слобідська, 50.40227° N, 30.54562° E, 13.04.2020
8. НБС, гірський сад, 50.41703° N, 30.55901° E, 15.04.2020
9. НБС, гравійний сад - обочина з боку квіткової гірки, 50.41403° N, 30.56302° E, 22.04.2020
10. НБС, діл. "Карпати", г. Говерла, по стежці, 50.41251° N, 30.56609° E, 22.04.2020
11. НБС, діл. "Степи України" - уздовж стежки, 50.41225° N, 30.56663° E, 22.04.2020
12. Нижня Теличка, обабіч залізничного полотна, 50.40230° N, 30.56440° E, 17.04.2020
13. Нижня Теличка, Набережно-Печерська дорога, 50.40430° N, 30.56680° E, 17.04.2020
14. Нижня Теличка, Набережно-Печерська дорога, 50.40520° N, 30.56770° E, 17.04.2020
15. Нижня Теличка, Набережно-Печерська дорога, 50.40960° N, 30.57060° E, 17.04.2020
16. Нижня Теличка, Набережно-Печерська дорога, 50.41030° N, 30.57110° E, 17.04.2020

Taraxacum ostenfeldii

17. Голосіїв, вул. Голосіївська, рудеральна обочина, 50.39829° N, 30.51280° E, 21.04.2020
18. Голосіїв, вул. Стратегічне шосе, 41, по бордюру, 50.39970° N, 30.53905° E, 21.04.2020
19. Голосіїв, клумба край площі перед входом до ВДНГ, 50.38076° N, 30.47691° E, 28.04.2020 (FIGURE 4)
20. Голосіїв, НУБіП - газон біля студентського скверу, 50.38284° N, 30.49634° E, 21.04.2020
21. долина р. Либідь, Видубичі, обочина залізничного шосе, 50.40407° N, 30.55066° E, 13.04.2020
22. долина р. Либідь, обочина вул. Саперно-Слобідська на газоні біля АЗС, 50.40182° N, 30.54399° E, 13.04.2020
23. долина р. Либідь, обочина Стратегічного шосе, 50.40122° N, 30.54264° E, 21.04.2020
24. НБС, діл. "Середня Азія", сухий схил, 50.41186° N, 30.56027° E, 27.04.2020
25. НБС, діл. "Середня Азія", обочина дороги, 50.41103° N, 30.55995° E, 24.04.2020
26. НБС, спуск до Видубицького монастиря, по бордюру, 50.41770° N, 30.56639° E, 15.04.2020

Taraxacum penicilliforme

27. Голосіїв, ВДНГ - на галявині, 50.37356° N, 30.47330° E, 21.04.2020
28. Голосіїв, ВДНГ - на галявині, 50.37699° N, 30.47442° E, 21.04.2020 (FIGURE 5)
29. Голосіїв, ВДНГ - на галявині, 50.37704° N, 30.47430° E, 21.04.2020
30. Голосіїв, клумба край площі перед входом до ВДНГ, 50.38089° N, 30.47723° E, 21.04.2020
31. Голосіїв, край дороги на пн. березі ст. Дідорівка, 50.37619° N, 30.50177° E, 21.04.2020
32. Голосіїв, обочина вул. Генерала Родимцева на спуску до ст. Дідорівка, 50.37668° N, 30.50326° E, 21.04.2020

Sect. *Erythrosperma* (*Taraxacum erythrospermum* aggr.)***Taraxacum erythrospermum***

33. долина р. Либідь, узбіччя з'їзду з вул. Саперно-Слобідської, край Лисої гори, 50.40050° N, 30.55150° E, 21.04.2020
34. Звіринець, узбіччя вул. Звіринецької, 50.40422° N, 30.55952° E, 21.04.2020
35. НБС, газон біля гірського саду, 50.41719° N, 30.559978° E, 06.04.2020; fr. 11.04.2020
36. НБС, газон біля оранжерей, 50.41483° N, 30.56244° E, 06.04.2020; fr. 11.04.2020
37. НБС, галявина обабіч головного партеру, на піску, 50.41486° N, 30.55897° E, 20.04.2020
38. НБС, діл. "Далекий Схід" - пд-сх. частина, галявина по схилу, 50.40523° N, 30.56251° E, 21.04.2020
39. НБС, діл. "Квіткова гірка", 50.41336° N, 30.56221° E, 23.04.2020
40. НБС, діл. "Пори року", 50.41541° N, 30.55900° E, 20.04.2020

41. НБС, діл. "Пори року", 50.41550° N, 30.56020° E; 50.41581° N, 30.56028° E, 19.05.2021 (FIGURE 6)
42. НБС, діл. "Пори року", по бордюру, 50.41570° N, 30.56130° E, 17.04.2020
43. НБС, діл. "Сосновий бір", 50.41320° N, 30.55972° E, 16.04.2020
44. НБС, діл. "Сосновий бір", 50.41310° N, 30.56021° E, 20.04.2020
45. НБС, діл. "Сосновий бір", колонія на піщаному ґрунті, 50.41319° N, 30.56052° E, 20.04.2020
46. НБС, діл. "Сосновий бір", на дерновому ґрунті під соснами, 50.41325° N, 30.56043° E, 29.04.2020 (FIGURE 7)
47. НБС, на відкосі під оранжереями, 50.41402° N, 30.56247° E, 15.04.2020
48. НБС, між оранжереями, вздовж бордюру, 50.41532° N, 30.56220° E, 11.04.2020; fr. 15.04.2020
49. НБС, між рокарієм і магноліями, під модринами, 50.41452° N, 30.56311° E, 16.04.2020
50. НБС, обабіч гірського саду в кінці алеї сакур, 50.41705° N, 30.56045° E, 18.04.2020
51. НБС, перед входом в корпус №5 на газоні, 50.41720° N, 30.56130° E, 18.04.2020
52. НБС, перед корпусом №6, на кругу, 50.41402° N, 30.56087° E, 15.04.2020
53. Нижня Теличка, Набережно-Печерська дорога, 50.40740° N, 30.56920° E, 17.04.2020

Taraxacum parnassicum

54. долина р. Либідь, обочина вул. Саперно-Слобідська, трав'яна ділянка на розв'язці, 50.40434° N, 30.52812° E, 13.04.2020 (разом із *T. micronatum*)
55. долина р. Либідь, узбіччя з'їзду з вул. Саперно-Слобідська, край Лисої гори, 50.40050° N, 30.55150° E, 21.04.2020
56. долина р. Либідь, узбіччя розв'язки на вул. Саперно-Слобідська, 50.40042° N, 30.55387° E, 21.04.2020
57. Звіринець, схил пагорбу, 50.42474° N, 30.56619° E, 15.04.2021
58. НБС, обабіч головного партеру, на галявині, 50.41458° N, 30.56006° E, 05.04.2020
59. НБС, діл. "Середня Азія", обочина дороги, 50.41152° N, 30.56052° E, 24.04.2020
60. НБС, Красний двір, рясно, 50.42143° N, 30.56690° E, 09.04.2020
61. НБС, Мис Видубицький, в півтіні під чагарниками, 50.41547° N, 30.56805° E, 16.04.2020
62. НБС, Мис Видубицький, верхівка схилу, 50.41542° N, 30.56820° E, 9.04.2020
63. НБС, Мис Видубицький, сонячна верхівка, 50.41503° N, 30.56827° E, 09.04.2020
64. НБС, на піщаній луці біля оранжереї, рясно, 50.41487° N, 30.56075° E, 5.04.2020 (FIGURE 8)
65. Нижня Теличка, узбіччя Наддніпрянського шосе, 50.41230° N, 30.57020° E, 17.04.2020

Sect. *Taraxacum* (*Taraxacum officinale* aggr.)

Taraxacum pectinatiforme

66. Голосіїв, ВДНГ – з боку центральної дороги, біля фундаменту будинку, 50.36674° N, 30.47160° E, 21.04.2020
67. Голосіїв, пр. Голосіївський, на узбіччі дороги, 50.38831° N, 30.49592° E, 21.04.2020
68. НБС, головний партер, на газоні, 50.41415° N, 30.56013° E, 24.04.2020
69. НБС, діл. "Квіткова гірка", 50.41349° N, 30.56250° E, 23.04.2020
70. долина р. Либідь, Видубичі, обочина Залізничного шосе, в тріщині асфальту, 50.40298° N, 30.55492° E, 13.04.2020
71. НБС, нижче оранжерей на узбіччі дороги, 50.41470° N, 30.56245° E, 19.04.2020

Taraxacum stenoglossum

72. Видубичі, з'їзд із вул. Кіквідзе, 50.40396° N, 30.55340° E, в тріщині асфальту, 13.04.2020
73. НБС, нижче теплиць, під гінго на трав'яній обочині дороги, 50.41494° N, 30.56250° E, 22.04.2020

ДОДАТОК 3

Ключ для визначення видів роду *Taraxacum* у флорі Правобережної України

Крім 14 зафіксованих на сьогодні видів у Правобережному Лісостепу у ключі наведено ще ширококорозповсюджений бореальний вид *T. distantilobum*, який може бути виявлений у північних регіонах, і культивовані види *T. hybernum* (росте дико на о. Зміїний) і *T. kok-saghyz*, які можуть траплятися у ботанічних колекціях. Враховуючи недостатню повноту вивченості видового складу роду у рівнинній частині України, ключ має попередній характер. У разі невідповідності ознак досліджуваної рослини характеристикам, наведеним у ключі, слід звертатися до більш спеціалізованих визначників.

APPENDIX 3

Identification key to the species of the genus *Taraxacum* in the flora of Right-Bank Ukraine

In addition to the 14 species currently recorded in the Right-Bank Forest-Steppe, the key also includes the widespread boreal species *T. distantilobum*, which may be found in the northern regions, as well as the cultivated species *T. hybernum* (occurring in the wild on Zmiinyi Island) and *T. kok-saghyz*, which may be encountered in botanical collections. Given the still incomplete knowledge of the species composition of the genus in the lowland part of Ukraine, the key should be regarded as provisional. If the characters of a studied plant do not correspond to those provided in the key, more specialized identification manuals should be consulted.

1. Зрілі сім'янки буруваті, сірувато-жовті, без червоного відтінку; рослини різних розмірів, часто великі, (10)15–45 см завв. 2
+ Зрілі сім'янки з червоним відтінком, до темно-червоних; рослини дрібні або середніх розмірів, 5–20(25) см завв. 13
2. Зовнішні листочки обгортки (принаймні більша їх частина) вже під час цвітіння сильно відхилені від внутрішніх листочків, переважно відігнуті донизу..... 3 (група *T. officinale* auct.)
+ Зовнішні листочки обгортки більш-менш притиснуті до внутрішніх листочків або відхилені від них, але й тоді переважно косо спрямовані вгору 8
3. Пиляки недорозвинені, без пилку або з поодинокими пилковими зернами 4
+ Пиляки всіх квіток або більшої їх частини (крім крайових) з пилком 5
4. Черешки листків крилаті, у зовнішніх, часто зменшених листків — ширококрилаті, з крилом 1,5–3,5 мм завш.; квітконоси зазвичай товсті; кінцева лопать внутрішніх листків часто невелика і на верхівці відтягнута; бічні лопаті також нерідко відтягнуті в ланцетний придаток; зовнішні листки часто цілісні *T. penicilliforme*
+ Черешки листків безкрилі або з крилом менше 1 мм завш.; кінцева лопать у всіх або більшості листків на верхівці може бути більш-менш поступово відтягнута в коротке ланцетне закінчення, не набагато менша за наступну за нею пару часток; листки перистолопатевої або перистороздільні, з відносно коротко загостреними бічними лопатями, що зазвичай мають на верхньому краї 1–2 великі зубці; зовнішні листки зазвичай з великою кінцевою лопаттю або цілісні *T. ostenfeldii*
5. Листки глибоко перистороздільні, гребінчастоподібні; бічні лопаті з широкої основи переходять у довгий ланцетний або майже лінійний придаток, рівний або довший за розширену частину лопаті, зазвичай спрямований убік або трохи вгору; лопаті зближені, але між ними часто наявні зубці або проміжні зменшені лінійні лопаті; зовнішні листки розетки нерідко цілісні, лише зубчасті; кінцева частка всіх або лише зовнішніх листків розетки дуже варіює (навіть на листках однієї розетки), від невиразно трилопатевої, з прямими або заокругленими боковими сторонами, до трилопатевої з вузькими лопатями, часто більша за наступну пару бічних лопатей *T. pectinatiforme*
+ Листки від цілісних до глибоко перистороздільних; в останньому випадку бічні лопаті звичайно більш розставлені, трикутні, вузькодельтоподібні або дельтоподібні, іноді з коротким ланцетним придатком, коротшим за розширену частину лопаті; кінцева частка зазвичай менша за наступну пару бічних лопатей, часто з ввігнутими боковими сторонами, іноді трилопатева або відтягнута у вузьке ланцетне чи лінійне закінчення 6
6. Кінцева лопать листків невелика і може бути трилопатевою, з увігнутими боковими сторонами та виразними бічними лопатями, або неправильно трикутною чи списоподібною, на верхівці поступово переходить у ланцетний або лінійний придаток (3–15 мм завд.); бічні лопаті дельтоподібні, зазвичай розставлені, досить сильно спрямовані верхівками вниз; між парами лопатей часто є виразні вузькокрилаті проміжки осі *T. mucronatum*

+ Кінцева лопать усіх або більшості листків цілісна, не трилопатева й не має виразно відтягнутої вузької кінцівки, або закінчується відносно коротким, ширшим загостренням; без виразно ввігнутих бокових сторін

- 7
7. Листки в обрисі обернено-лінійно-ланцетні або вузькообернено-ланцетні, до верхівки мало розширюються; майже всі пари бічних дельтоподібних лопатей відділені вузькокрилатими зубчастими проміжками (особливо довгими між нижніми парами, часто понад 1 см); кінцева лопать невелика або досить велика, але вузька **T. distantilobum**
- + Листки широкообернено-ланцетні або обернено-ланцетні, до верхівки помітно розширюються; усі (або 2–3 верхні) пари бічних лопатей досить зближені, проміжки між ними зливаються з розширеними основами лопатей; самі лопаті дельтоподібні або вузькодельтоподібні, коротко загострені або притуплені, дещо вниз відігнуті; кінцева лопать зазвичай велика; зовнішні листки розетки часто цілісні **T. stenoglossum**
8. Зовнішні листочки обгортки з дуже широкою білуватою плівчастою облямівкою, до 1/3 ширини листочка; у середній частині темно-зелені, часто з невеликими рогоподібними виростами; рослини невеликі, 5–15 см завв., зазвичай із дуже товстим коренем; цвітуть у серпні–грудні, у безлистому стані. Ареал охоплює південь Криму та о. Зміїний, може зустрічатися в ботанічних колекціях **T. hybernum**
- + Зовнішні листочки обгортки без облямівки або з вузкою (менше 1/4 усієї ширини листочка) білуватою облямівкою; рідше майже цілком плівчасті, але тоді плівчаста частина листочка слабо відмежована від його основної, блідо-зеленої частини; рослини поширені у лісостеповій і степовій зонах 9
9. Листочки обгортки без рогоподібних виростів (або лише поодинокі з них із малопомітними ріжками) 10
- + Усі листочки обгортки або принаймні деякі з них із виразними рогоподібними виростами 12
10. Зовнішні листочки обгортки від яйцеподібних до ланцетних, зазвичай ширші за внутрішні і більш-менш притиснуті; листки перистолопатеві, з розставленими вузькодельтоподібними лопатями, в обрисі обернено-лінійно-ланцетні; рослини цвітуть у квітні–травні, 6–20 см завв.; язичкові квітки по краю кошика знизу з добре вираженою поздовжньою темною (сіруватою або ліловатою) смужкою; квітки з пилком; квітконосні стрілки голі або майже голі. Росте на солонцюватих луках **T. klokovii**
- + Зовнішні листочки обгортки від вузьколанцетних до лінійних, зазвичай вужчі за внутрішні; рослини цвітуть у липні–жовтні; квітки жовті, з пилком. 11
11. Листки сірувато-зелені, з обох боків кучерявоволосисті, в обрисі обернено-ланцетно-яйцеподібні, від цілісних до перистолопатевих; квітконосні стрілки з рясним павутинистим повстистим опушенням; сім'янки 4,3–5,5 мм завд., їхній носик 5–9 мм завд. Росте на сухих степах, лесових і кам'янистих відслоненнях **T. serotinum**
- + Листки зелені, голі або майже голі, від обернено-ланцетних до майже лінійних, від цілісних, більш-менш зубчастих, до перистороздільних; квітконосні стрілки під кошиками з невеликою кількістю павутинистого повстистого опушення або з поодинокими звивистими волосками, іноді голі; сім'янки 3–4,5 мм завд., з носиком 4–6 мм завд. Росте на солонцюватих луках, по краях боліт, особливо у степовій зоні **T. besarabicum**
12. Усі або більшість листків розетки обернено-ланцетно-яйцеподібні, цілісні, більш-менш зубчасті; внутрішні іноді неглибоко перистолопатеві; досить жорсткі, відносно густо вкриті кучерявими волосками; зовнішні листочки обгортки вузьколанцетні, деякі з них із невеликими рогоподібними виростами; сім'янки 3,5–4 мм завд., з чубком 6–7 мм завд.; пиляки без пилку. Вид описано як ендем кам'янистих степів у Північному Причорномор'ї, але ареал потребує подальшого вивчення **T. hypanicum**
- + Листки відносно тонкі, голі або з небагатьма кучерявими волосками; зовнішні листочки обгортки від ланцетно-яйцеподібних до ланцетних; усі або майже всі листочки обгортки з досить великими, але вузькими ріжками; сім'янки 2,5–3,5 мм завд., з чубком 5–6 мм завд.; пиляки з пилком. Культивована на дослідних ділянках рослина з товстим коренем **T. kok-saghyz**
13. Зовнішні листочки обгортки без рогоподібних наростів або лише деякі з них із невеликими ріжками, ланцетні або лінійно-ланцетні, на верхівці довго й вузько відтягнуті, в основі зазвичай 1,3–2 мм завш., уже під час цвітіння сильно відхилені, аж до відігнутих донизу; основні бічні лопаті глибоко перистороздільних листків сильно розставлені, лінійні; кінцева лопать невелика, трилопатева, з відтягнутою центральною часткою **T. tenuilobum**
- + Зовнішні листочки обгортки зазвичай з рогоподібними наростами (ріжками), прилеглі до внутрішніх або відхилені від них, але тоді більш-менш спрямовані вгору чи косо вгору; від яйцеподібних до широколанцетних, на верхівці коротко й тупо відтягнутих 14
14. Пиляки з пилком; лопаті зазвичай глибоко перистороздільних листків розставлені, дельтоподібні, часто переходять у більш-менш довге лінійне закінчення; між лопатями часто наявні додаткові частки і зубці **T. erythrosperrum**

- + Пиляки без пилку, рідше з поодинокими пилковими зернами, недорозвинені; квітки переважно світло-жовті 15
15. Залишки піхв минулорічних листків в основі розетки зазвичай відсутні; бічні лопаті тяжіють до верхньої частини листка; черешки довгі; листки ясно-зелені; квітконоси після цвітіння коротші за листки або лише трохи довші ***T. parnassicum***
- + Залишки піхв минулорічних листків у основі розетки добре помітні; лопаті досить рівномірно розміщені вздовж листка; черешки короткі; листки насичено-зелені, трав'янисто-зелені до темно-зелених; квітконоси після цвітіння у 2–3 рази довші за листки ***T. persicum***